

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

FAKULTA BEZPEČNOSTNÍHO MANAGEMENTU

Katedra bezpečnostních studií

Sektářství jako sociálně patologický jev

Bakalářská práce

Sectarianism as a socially pathological phenomenon

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Natálie ČERMÁKOVÁ

AUTOR PRÁCE

Nikol GREGOVSKÁ

Praha

2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Hodoníně, dne 01.03.2024

.....

Nikol GREGOVSKÁ

Poděkování

Velké poděkování patří především vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Natálii Čermákové za profesionální a odbornou pomoc, velmi cenné a vážené rady a trpělivost při veškeré komunikaci. V neposlední řadě také děkuji rodině a přátelům, za jejich bezmeznou emocionální i psychickou podporu při studiu.

ANOTACE

Tato bakalářská práce se zaměřuje na teoretickou analýzu sektářství jako sociálně patologického jevu. Jedná se o velice širokým termín, se kterým se v dnešní době může setkat kdokoliv za různých okolností. Důraz je zde kladen především na definici klíčových pojmů tohoto jevu, popis jednotlivých sekt a významných událostí pojících se s touto problematikou. Jsou identifikovány jak sociální, tak individuální faktory přispívající k formování sektářských skupin a jejich následný dopad na jednotlivce i širokou veřejnost. Současně jsou zmíněny také sociologicky-psychologické následky pro jedince po jejich dobrovolném, či nuceném odloučení od sekty. V celé práci jsou zohledněny bezpečnostní rizika tohoto fenoménu.

Klíčová slova

Kult, manipulace, náboženství, nebezpečnost, sekta, sektářství, sociální patologie, společnost

ANNOTATION

This bachelor thesis focuses on the theoretical analysis of sectarianism as a socially pathological phenomenon. It is a very broad term that anyone can encounter in various circumstances nowadays. The emphasis is placed mainly on the definition of the key terms related to this phenomenon, the description of individual sects and significant events associated with this issue. Both social and individual factors contributing to the formation of sectarian groups are identified, along with their subsequent impact on individuals and the general public. Additionally, sociological-psychological consequences for individuals following their voluntary or forced separation from the sect are also discussed. The entire thesis takes into account the security risks associated with this phenomenon.

Keywords

Cult, manipulation, religion, dangerousness, sect, sectarianism, social pathology, society

OBSAH

ÚVOD.....	7
1. SOCIÁLNÍ PATOLOGIE	9
1.1. Sociální patologie a ostatní vědní disciplíny	10
1.2. Sociální patologie a sociální deviace	11
1.3. Sociálně patologické jevy.....	12
2. CHARAKTERISTIKA SEKT	13
2.1. Definice pojmu sekta.....	13
2.2. Rozlišení pojmů sekta a kult	15
2.3. Náboženství.....	16
2.4. Právní úprava	17
2.5. Faktory a příčiny sektářství	18
2.5.1. Sociální faktory	19
2.5.2. Individuální faktory	20
2.6. Příbuzný se stal členem sekty	20
2.7. Nebezpečnost sekt a bezpečnostní rizika sektářství	21
2.8. Sociálně-psychologické aspekty odloučení jedince od sekty	23
2.9. Odloučení od sekty	24
2.10. Psychologie a taktiky vůdce sekty	25
2.11. Organizace sekt.....	26
2.11.1. Pyramidová.....	26
2.11.2. Hvězdovitá	26
2.11.3. Sférická.....	27
2.11.4. Pavučinová	27
2.12. Dělení sekt.....	27
2.12.1. Sekty vycházející z křesťanství.....	29

2.12.2. Sekty vycházející z náboženství Východu	32
2.12.3. Sekty vycházející z okultismu a magie	35
2.12.4. Sekty vycházející z psychoterapeutických koncepcí.....	38
3. VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI.....	41
3.1. Masakr v Jonestownu	41
3.2. Teroristické útoky sektou Óm šinrikjó.....	43
3.3. Série obřadních vražd a sebevražd Řádu slunečních templářů.....	45
3.4. Vraždy pod psychickým nátlakem a manipulací Charlese Mansona....	47
ZÁVĚR.....	50
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	52

ÚVOD

Tato bakalářská práce na téma „Sektářství jako sociálně patologický jev“, se bude zabývat především sektářstvím a sektami z pohledu sociální patologie se zaměřením na analýzu sektářství jako jevu mající dopad jak na jednotlivce, tak na obecnou společnost.

Důvodem výběru tohoto konkrétního tématu je fakt, že právě sektářství je v dnešní době jedním z mnoha jevů, které formují naši společnost a celkově ovlivňují jednotlivce v ní fungující. Díky jeho velké komplexnosti se s otázkami, pojíci se s touto tematikou, můžeme setkávat dnes a denně v různých sférách našeho života. Je velmi obtížné dostat se k podloženým, pravdivým a objektivním informacím k tomuto jevu, a to může mít za následek to, že nedochází k potřebné vzdělanosti populace v tomto ohledu. Většina těchto informací ale může být velmi užitečná, především k nepodlehnutí nátlaku některé ze sekt. Hlavním faktorem je zde tedy informovanost v dané problematice a šíření těchto informací, čehož bych touto prací ráda dosáhla.

První kapitola je zaměřena na vysvětlení základních pojmů a terminologií souvisejících s danou tematikou, především pojmu sociální patologie, jelikož právě z pohledu tohoto oboru je v bakalářské práci pohlíženo na sektářství, její rozlišení od pojmu sociální deviace a následně krátký pohled na sociálně patologické jevy.

Kapitola druhá se již zabývá sektami, jejich celkovou charakteristikou, zařazením do náboženství, odlišením od běžně užívaného pojmu kult a v neposlední řadě také právní úpravou náležící k této problematice. Po charakteristice jsou zkoumány konkrétní faktory a příčiny sektářství. Jejich porozumění a identifikace jsou totiž klíčové pro návrh opatření a prevence. Zároveň jsou zde zohledněna bezpečnostní rizika sekt a skutečnosti pojící se s odloučením jedince od nich. Toto odloučení doprovází sociálně psychologické aspekty, které jsou popsány a společně s nimi také způsoby, kterými k němu může v praxi docházet. Rozsáhlá podkapitola obsahuje dělení sekt a konkrétní představení jejich jednotlivých světových zástupců. V této kapitole tedy obecně půjde o vymezení sektářství z pohledu aplikovaných forem sociologie, jakožto

sociálně patologického jevu, o zohlednění bezpečnostního aspektu této problematiky a v neposlední řadě o bližší charakteristiku vybraných sekt.

Je běžné, že naši pozornost upoutají zvláště události a kauzy z médií, o kterých je psáno v poslední kapitole mé práce. Tyto významné a medializované události souvisejí právě s problematikou sektářství, ke které v minulosti silně poutaly pozornost veřejnosti. Jde o krátké uvedení do vzniku sekty, se kterou se konkrétní událost pojí, představení vůdce, který za tragédií stál a následný podrobný popis osudových chvil. V každém závěru konkrétní podkapitoly je také stručně popsán dopad na společnost.

Cílem je pomocí deskriptivně-analytické metody objasnit problematiku sektářství jako sociálně patologického jevu s ohledem na možná bezpečnostní rizika pro společnost.

V bakalářské práci bylo hojně čerpáno z literatury s obsahem problematiky sociální patologie a sektářství, poté především z publikací s popisem konkrétních sekt. Také byly využity internetové publikace a zdroje. Čerpáno bylo především od autorů – Vendula Gojová, Stanislava Hoferková, Blahoslav Kraus, Ronald M. Enroth, Antonio Luis Moyano, Prokop Remeš, Pavel Mühlpachr, Zdeněk Vojtíšek a Douglas E. Cowan.

1. SOCIÁLNÍ PATOLOGIE

Společensky negativní a nežádoucí jevy ve společnosti, studijní předmět a vědní disciplína, to jsou všechno významy pojmu sociální patologie. V tomto slovním spojení tento pojem poprvé použil Herbert Spencer (1820-1903), anglický pozitivistický filozof a sociolog. Setkáváme se u něj s termínem „choroby společnosti“, tak definuje právě sociálně patologické jevy. Poukazoval na souvislost, mezi dysfunkcí biologického organismu a dysfunkcemi společnosti, které představovaly právě nežádoucí jevy v ní.

Dalším sociologem, který charakterizoval sociální patologii, byl francouzský představitel Emil Durkheim (1858-1917). Jeho teorie spočívala v tom, že se sociálně patologické jevy stávají přirozenou součástí společnosti a jejich celků, tzn., že toto odchylovající se chování a činy od určitých norem jednotlivých společností jsou její nedílnou součástí. Zaměřoval se především na problematiku sebevraždy, kriminality a nezaměstnanosti. I. A. Bláha, český sociolog, jevy sociálně patologické nazýval jako „úchylné jevy sociálního života“, do studia sociální patologie řadil také poruchy sociálních zařízení/ institucí.¹

„Cílem bylo změřit výskyt abnormálních společenských jevů a hledat tak prostředky, které by tyto nemoci společnosti odstranily.“²

Po roce 1945 se s tímto pojmem v České republice setkáváme velice zřídka, což se dá přisoudit socialistické společnosti, která si zakládala na tom, že byly tyto jevy potlačeny, a tak nebylo nutné se jimi nijak zvlášť teoreticky zabývat. Tato situace se však znatelně změnila po roce 1989, kdy se společnost začíná sociálně patologickým jevům více věnovat, díky jejich velkému vzrůstu.³

¹ KRAUS, Blahoslav a Jolana, HRONCOVÁ. *Sociální patologie*. Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-896-3. s.7.

² GOJOVÁ, Vendula. *Sociální patologie*. Ostravská univerzita v Ostravě: Ostrava, 2013. ISBN 978-80-7464-369-9. s. 10.

³ KRAUS, Blahoslav a Jolana, HRONCOVÁ. *Sociální patologie*. Gaudeamus, 2007. ISBN 978-80-7041-896-3. s. 7.-8.

1.1. Sociální patologie a ostatní vědní disciplíny

Sociální patologií rozumíme mezioborovou vědní disciplínu sociologie, spadající pod systém sociologických věd. Úzkou souvislost se sociální patologií spatřujeme u vědních disciplín psychologie, medicíny, etopedie⁴, psychopatologie, kriminologie a dalšími. Příčiny a faktory vedoucí k existenci konkrétních sociálně patologických jevů jsou v těchto zmíněných vědních disciplínách rozebírány a analyzovány, následně si vytyčují za cíl jejich eliminaci.⁵

Psychologie je vědou, která může být klíčová pro studium individuálních faktorů, které mohou přispívat k sociální patologii (forenzní psychologie, psychopatologie). Sociální patologie a psychopatologie k sobě mají zřejmě nejbližší, a to z toho důvodu, že jsou předmětem jejich zájmu stejné problémy, pouze s rozdílným úhlem pohledu. Sociální patologie se zaměřuje především na zkoumání těchto problémů ve společnosti, zatímco psychopatologie upřednostňuje jejich studium u jedinců.

Kriminologie přispívá výzkumem faktorů, které vedou k výskytu nežádoucího chování. Dalšími vědními disciplínami, které se sociální patologií úzce souvisí, mohou být např. sociální práce, biologie a pedagogika. Zkoumá nejenom negativní společenské jevy, ale zároveň možnou prevenci a způsoby jejich řešení.⁶

⁴ Etopedie je definována jako „úsek speciální pedagogiky, který se zabývá rozvojem, výchovou a vzděláváním dětí a mládeže sociálně narušené.“ (Sovák, 1980, s. 143.)

⁵ FISCHER, Slavomil a Jiří, ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5046-0. s. 14.

⁶ HOFERKOVÁ, Stanislava; Blahoslav, KRAUS; Václav, BĚLÍK. *Sociální patologie a prevence pro studenty učitelských oborů*. Gaudeamus, 2017. ISBN 978-80-7435-686-5. s. 9.-10.

1.2. Sociální patologie a sociální deviace

„Pojem sociální patologie se od pojmu sociální deviace liší. Jevy, které jsou označovány za deviantní, nemusí být vždy patologické. Sociálně patologické jevy jsou vždy pro společnost či jednotlivce negativní, což v případě deviantních jevů platit nemusí. Proto je při vymezování pojmů nezbytné uvedené pojmy rozlišovat.“⁷

Jak již zmiňuje předchozí odstavec, ne vše, co je deviantní, musí být nutně i patologické. Sociální patologie se zaměřuje na obecně nežádoucí a nadměrně se vyskytující společenské jevy ovlivňující negativně celou společnost. Záleží zde, co je daná společnost schopna akceptovat jako normu. Na rozdíl od sociální deviace, která představuje spíše odchylku od sociální normy. Má širší vymezení, a proto se v poslední době tento pojem užívá více.

U sociální deviace také můžeme v praxi hovořit jak o pozitivní, tak o negativní, zde se jedná o porušení normy jakýmkoliv směrem (chudoba x bohatství). Oba tyto jevy jsou však velice relativní.⁸

Pojem sociální patologie by měl být primárně využíván jen k pojmenování studijního oboru nebo vědní disciplíny. Pokud hovoříme o sociálně patologických jevech, je nutno seznámit se s termínem „normalita společnosti“, tzn. společenské hodnoty a normy, které jsou ve většinové části společnosti očekávány a považovány za běžné. Normy společnosti však nejsou pevně stanoveny a je možné, že to, co je někde považováno za normální a běžné, bylo v jiné době, či na jiném místě, naprosto nepřijatelné.

Toleranční limita určuje hranici tolerance ve společenském chování k určitým jevům, říká nám, do jaké míry jsou jedinci ochotni určité jednání tolerovat, aniž by reagovali odmítáním nebo sankcionováním.⁹

⁷ FISCHER, Slavomil a Jiří, ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Psyché (Grada). Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5046-0. s.19.

⁸ GOJOVÁ, Vendula. *Sociální patologie*. Ostravská univerzita v Ostravě: Ostrava, 2013. ISBN 978-80-7464-369-9. s. 10.

⁹ HOFERKOVÁ, Stanislava; Blahoslav, KRAUS; Václav, BĚLÍK. *Sociální patologie a prevence pro studenty učitelských oborů*. Gaudeamus, 2017. ISBN 978-80-7435-686-5. s.11.

1.3. Sociálně patologické jevy

Jednotlivé nežádoucí jevy pro společnost, při jejichž existenci se zasahuje do morálních, právních nebo sociálních norem společnosti.

Řazení sociálně patologických jevů dle P. Mühlpachra:

- a) Negativní společenské jevy – jevy méně nebezpečné, jejich tolerance společností je vyšší, kvůli jejich nízkému dopadu na ni (nezaměstnanost, rozvodovost, úrazovost) – jevy moderní společnosti.
- b) Asociální společenské jevy – (sekty, šikana, rasismus).
- c) Sociálně patologické jevy v užším slova smyslu – společensky velmi závažné (kriminalita, sebevraždy, závislosti, prostituce).¹⁰

¹⁰ MÜHLPACHR, Pavel. *Sociální patologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, ISBN 80-210-251.

2. CHARAKTERISTIKA SEKT

2.1. Definice pojmu sekta

Při definování tohoto pojmu se setkáváme s mnohými komplikacemi a není vůbec jednoduché na otázku, co je to vlastně sekta, jednoznačně odpovědět. Jednotlivé definice se vždy odlišují dle hodnot a vyznání autora. Dříve jsme se s označením sekta mohli setkat výhradně u náboženství.

Etymologové se dodnes nedokáží dohodnout na původu slova sekta. Dle Českého etymologického slovníku odvozujeme slovo sekta od původních latinských pojmů „secta“, v překladu „cesta“ nebo „směr“, dále od pojmu „sectus“, neboli „sekat“ či „řezat“ a v poslední řadě od pojmu „sequi“ – „následovat“, „provázet“.¹¹ Z tohoto můžeme usuzovat základní význam termínu sekta jako nějakého hnutí, které své členy „odtrhává“ od okolního světa, tito členové následují svého vůdce, který má obecně odlišné přesvědčení.

„Termín sekta je stále častěji používán k označení nesourodé palety skupin a hnutí, a díky tomu přestal být vhodný jako termín pro přesnou právní či společensko-vědní kategorii.“¹² Na tomto výroku sociologa Thomase Robbinse, který učinil ke svému článku, lze spatřovat dlouhodobý rozpor se správným použitím tohoto termínu, který byl dříve užíván k označení velké škály problematik.

Hranice označení některého náboženského hnutí za sektu jsou poměrně mlhavé, a to proto, že každá společnost jej hodnotí dle svých náboženských tradic. Jinak jej tedy bude používat společnost, ve které převládá postavení tradiční církve a odlišně potom společnost s vyšší náboženskou tolerancí. Je tedy naprosto běžné, že termínem sekta je v jedné zemi označováno takové hnutí, které by bylo tolerováno a přijímáno v zemi jiné.

¹¹ REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. 2., nezměn. vyd. Voznice: Leda, 2012. ISBN 978-80-7335-296-7. s. 594.-595.

¹² ENROTH, Ronald M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími*. Přeložil Milan KOLDINSKÝ. Praha: Návrat domů, 1994. ISBN 80-85495-29-5. s. 9.

Samozřejmě setkáváme se i s velkým počtem ustanovených sekt, které jsou jako takové vnímány napříč celou populací.

Dnes se s pojmem sekta setkáme především při označení takové skupiny, která se některými svými znaky vyčleňuje od hlavního proudu, není přitom nutno, aby byla nebezpečná, radikální a v některých případech dokonce ani náboženská.¹³

Pokud bychom hledali původ termínu „sekta“, je nutno vzpomenout Maxe Webera (1864-1920), který jej zavedl do sociologie rozpracováním ideální typologie „církev – sekta“ a věnoval se především klasifikaci náboženských skupin. Na jeho klasifikace později navazují badatelé jako Ernst Troeltsch, Richard Niebuhr atd. Jeho snahou bylo vysvětlit vliv náboženství na utváření společnosti. Vytvořil tzv. ideální typy, což byly nástroje jeho komparativní teorie. Jako ideální typy zde vymezil pojmy církev a sekta, které se dle něj dají vzájemně srovnávat a při jejichž konstrukci byl především zohledněn aspekt členství.

Církev charakterizuje jako inkluzivní, neboli uzavřenou skupinu, která byla založena především na tradici a členství je zde předáváno prostřednictvím svátosti, není spojeno s vědomým výběrem. Sektu vymezuje jako exkluzivní, neboli otevřenou sociální skupinu, která má pro výběr svých členů určitá stanovená kritéria, takže členství není dáno narozením, ale každý se pro něj musí sám rozhodnout. Dále je dle něj sekta odkázána na majetek svých členů.

Ráda bych se pozastavila u již dříve zmiňovaného amerického teologa Helmuta Richarda Niebhra (1894-1962), který svou prací navazuje na výzkum M. Webera a E. Troelscha. Shodu s nimi spatřuje v zohlednění členství, tzn. že noví členové se do sekty přidávají a do církve rodí, ta je dle něj také dominantní organizací, která má pevné vazby na stát. Jeho pojetí mě zaujalo z toho důvodu, že vidí sektu jako nestabilní typ náboženské organizace, která je podřazena církvi, do které se může tato organizace až svým postupným vývojem přetransformovat. Do sekty řadí spíše méně sociálně zdatné jedince, kteří nedisponují tak vysokým

¹³ ENROTH, Ronald M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími*. Přeložil Milan KOLDINSKÝ. Praha: Návrat domů, 1994. ISBN 80-85495-29-5. s. 8.-9.

postavením ve společnosti. Jakmile dosáhnou postavení vyššího, je více než pravděpodobné, že nastane jejich přechod do církve.¹⁴

Dnes už se začíná ustupovat od negativního pojetí termínu sekta a často bývá nahrazován např. termínem nové náboženské hnutí.

Myslím si, že je důležité zmínit i typické znaky sekt, jsou jimi například:

- Absolutizace moci vůdce sekty
- Cílevědomá regulace informací vůči členům sekty
- Pevně organizovaná struktura
- Psychická manipulace
- Sklon k uzavřenosti před okolním světem
- Respekt k autoritě
- Dobrovolná poslušnost členů
- Závislost na členských příspěvcích

2.2. Rozlišení pojmů sekta a kult

Ani jeden z těchto pojmů nedisponuje svou pevně ustálenou definicí. Obecně by se dalo ale říct, že jsou užívány k označení skupin odchylojících se od hlavního proudu. Můžeme se u těchto termínů setkat s jejich subjektivním a emotivním negativním užitím, které často vede k nepříjemným předsudkům a nedorozuměním.

Mezi těmito pojmy celkově existuje velký počet shodných znaků, najde se ale i několik, které by je od sebe dokázaly odlišit. Zatímco termín sekta může často označovat odchylenou skupinu uvnitř již existujícího náboženství nebo filozofického směru, kultem rozumíme mnohdy neobvyklé náboženské nebo filozofické hnutí používající často nekonvenční či neobvyklé náboženské nebo filozofické přesvědčení charakteristické jejich různými rituály a praktikami. Celkově by se dalo konstatovat, že lidé hůř reagují na pojem kult, jako vyjádření něčeho nebezpečného a kontroverzního s větším důrazem na manipulaci a kontrolu vůdce

¹⁴ Církve a sekty: terminologie. *Tichý koutek* [online]. 2013, 15.10.2013 [cit. 2024-01-27]. Dostupné z: <https://www.tichy-koutek.cz/cirkve-a-sekty-terminologie/>

vůči členům, mnohdy zahrnující např. izolaci členů od společnosti či omezování informací.¹⁵

2.3. Náboženství

Ani náboženství nedisponuje svou ustálenou definicí, ale lze chápat jako vztah člověka k nadpřirozenému, pocit sounáležitosti s něčím, nebo někým vyšším stojícím mimo náš svět a snaha tento vztah přímo nebo nepřímo zprostředkovávat.

Náboženství a mytologii¹⁶ lze dohledat již na počátcích lidského zájmu o okolní svět, zároveň s pozorováním světa reálného se totiž člověk zajímal také o ten nadpřirozený, který nemohl ovlivnit. Lidé se touto vírou především snažili naklonit si tuto vyšší sílu na jejich stranu, dodávala jim pocit bezpečí a jistoty. V mnoha případech docházelo k využívání této lidské víry a pocitu bezbrannosti autoritami k manipulaci a udržení si moci.

Komparativní religionistika se zabývá studiem a srovnáváním jednotlivých náboženství.¹⁷

Sekularizaci bychom mohli chápat jako trend postupného ustupování nadpřirozena v moderních společnostech. Je dána postupným zájmem společnosti obracet se spíše k racionálnímu řešení jejich každodenních problémů, vývoji technologie a celkové modernizaci.¹⁸

¹⁵ VODÁKOVÁ, Alena. Kult. *Sociologická encyklopedie*. [online]. Sociologický ústav AV ČR, 2017 [cit. 2024-01-27] Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kult>

¹⁶ Mytologie je definována jako „vědní disciplína, která se zabývá rozborem, výkladem a srovnáváním mýtů.“ (Justoň, Papoušek, Nešpor, 2017)

¹⁷ HORA, Ladislav. Náboženství. *Sociologická encyklopedie* [online]. Sociologický ústav AV ČR, 2020 [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Náboženstv%C3%AD>

¹⁸ HAMPLOVÁ, Dana. *Náboženství a nadpřirozeno ve společnosti: mezinárodní srovnání na základě empirického výzkumu ISSP (International Social Survey Programme)*. Sociological papers. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2000. ISBN 80-85950-79-0. s.10.

2.4. Právní úprava

Termín „sektářství“ není v České republice právně definován, proto se legislativa zaměřuje především na otázky spojené s náboženstvím, svobodou jeho vyznání a shromažďováním.

V Listině základních práv a svobod, jež je součástí ústavního pořádku České republiky, se v článku 2 odstavci 1 dočteme, že „stát je založen na demokratických hodnotách a nesmí se vázat ani na výlučnou ideologii, ani na náboženské vyznání“.¹⁹ Toto ustanovení hovoří o náboženské svobodě, která zahrnuje jak právo na praktikování vlastního náboženství nebo víry, tak i právo na odmítání náboženského vyznání či právo nebyť součástí žádné náboženské skupiny. Dále stát nesmí upřednostňovat a zvýhodňovat žádné náboženství, ale ani propagovat ateismus.

Konkrétní zákon, který upravuje problematiku nových náboženských hnutí, je zákon č. 3/2002 Sb., zákon o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech). Tento zákon obecně vytváří rámec pro vztahy mezi státem a náboženskými organizacemi, přičemž respektuje náboženskou svobodu a poskytuje určitá práva registrovaným církvím a náboženským společnostem. Tyto organizace mohou být stíhány či dokonce zakázány za jednotlivé přestupky jimi spáchané, ale nesmějí být zrušeny ani zakázány, dokud neporušují zákon. Jakmile se církev či náboženské hnutí zaregistruje dle zákona, stává se právnickou osobou.²⁰

¹⁹ Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Listina základních práv a svobod*. [online]. [cit. 2024-02-09] Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

²⁰ Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. *Zákony pro lidi*. [online]. [cit. 2024-02-09] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-3>

2.5. Faktory a příčiny sektářství

Při zvažování vstupu do sektářské skupiny se ve většině případů ani tak nejedná o hledání jakési pravdy, jak o osobní existenciální nouzi jedince. Tito jedinci v životě často trpěli osamělostí, společenským odmítnutím a nedostatkem schopnosti komunikace, může se také jednat o jedince jakkoliv radikálně orientované.

Ne každá sekta má stejnou cílovou skupinu, některé se mohou zaměřovat především na studenty vysokých škol - sekta Moonova, vypovídá to především o tom, že se snaží proniknout spíše do intelektuálního prostředí. Za další specifickou cílovou skupinu je možno považovat jedince nesebejisté, opuštěné a toužící po autoritě, kteří nutně nedisponují nejlepší společenskou pozicí. Sekta preferující tyto skupiny lidí je například Svědci Jehovovi. Je nutno podotknout, že sektám se obecně nejlépe daří ve velkých městech, kde je pro ně díky většímu počtu obyvatel jednodušší hledat potenciální stoupence.

Existují lidé, kteří se dají charakterizovat jako více náchylní k připojení. Nejtypičtějším jsou například jedinci z nestabilních rodin, mladiství s tendencí experimentování, hledající smysl života, popřípadě životem zklamaní a s potřebou autority, která za ně bude rozhodovat.²¹

Další příčiny vzniku můžeme přičítat politickým a společenským změnám, které mohou v mnoha případech vytvořit nejistotu a strach. Tyto faktory mohou jedince motivovat k vyhledávání bezpečného útočiště v různých sektách. Zároveň je to ale také dobrá záminka pro vůdce k vytvoření nového náboženského hnutí²², ve kterém právě tito slabší a nejistí jedinci následně budou hledat bezpečí. Faktorem přispívajícím k sektářství je touha a potřeba být součástí skupiny, něčeho exkluzivního a většího, v této skupině vytvářet vztahy a pouta, které by jedinec pouze těžce navazoval mimo tuto organizaci. Častým důvodem pro připojení mohou být ekonomické a sociální tlaky působící na jedince ze strany společnosti.

²¹ OPATRŇY, A.: *Sekty jako pastorační problém i úkol*. Orientace v pastoraci a některé zkušenosti. [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: http://www.knihovna.net/KNIHA/0063_t.htm

²² Nová náboženská hnutí definujeme jako „souhrnné označení některých kontroverzních náboženských seskupení, která byla dříve označována nespécificky“. (Religionistická encyklopedie, 2021)

Tento tlak může vyústit v připojení jedince k sektě slibující ekonomickou stabilitu nebo sociální společenství. Hledání náboženského nebo spirituálního smyslu je také motivem připojení, specifičtěji snaha nálezu nové nebo odlišující se duchovní nauky. V neposlední řadě charismatický vůdce je předpokladem každé sekty, jeho výrazná a oslňující osobnost láká nové členy a působí především k manipulování myšlenek a emocí svých následovníků, nad kterými tím získává kontrolu. Celkově by se dalo konstatovat, že je velice snadné do sekty vstoupit, ale vystoupit z ní je mnohem těžší, než by se mohlo zdát.

Faktory přispívající k sektářství se dají rozdělit dle jejich původu na sociální a individuální:

2.5.1. Sociální faktory

Společnost se neustále mění, tyto změny probíhají velice rychle a člověk se v nich jen obtížně snaží hledat smysl. Nastává stále větší technologický pokrok, který přináší jak změny sociální, tak kulturní, na které se společnost snaží reagovat, ale spíše zůstává ještě více dezorientovaná. Z tohoto důvodu můžeme hovořit o ztrátě hodnot jako jsou například důvěra, solidarita a ochabnutí sociálních vztahů. S rychlostí moderní doby také přichází stále větší konkurence, člověk má pořád pocit, že musí s někým soupeřit, něčeho dosáhnout první a neustále se za něčím „honit“. Zároveň se klade stále větší důraz na materiální stránku, člověk je v podstatě definován tím, co vlastní. Díky rozvoji médií a komunikačních prostředků se paradoxně vytrácí komunikace lidí ve světě, který není virtuální, tím se ochabují lidská pouta a vztahy. Těmito vztahy jsou i ty rodinné, které jsou v dnešní době mnohem bližší a intimnější než v době minulé, o to obtížnější je tyto vztahy udržet.

Všechny tyto faktory jsou podstatné pro rozvoj a šíření sektářství, lidé, kteří jsou těmito faktory ovlivněni hledají místo, kam patří, kde najdou komfort a bezpečné útočiště, kde by své touhy a potřeby utěšili.

2.5.2. Individuální faktory

Člověk je pod neustálým tlakem někam patřit, být potřebnou součástí nějakého celku, a pokud se tento jeho cíl nenaplní, dochází k jeho zklamání ve společnosti a v sobě samém. Tento fakt dále vyvolává pocity bezmoci, úzkosti a nejistoty. Takový jedinec je poté velmi křehký, foremný a stává se výborným kandidátem pro nábor do sekty. Pokud se nedokáže adaptovat, může se uchýlit k rozhodnutí přidat se k sektě, která mu nabízí vše, po čem touží a nemůže toho dosáhnout sám. Náchylnější k připojení bude ten, kdo si v životě prošel traumaty různého druhu a má negativní zkušenosti, tyto komunity mu nabízejí cestu k vypořádání se s těmito krizemi. Vstup do sekty zde znamená jistý únik od reality a nepříjemných pocitů, kterým nechce čelit.²³

2.6. Příbuzný se stal členem sekty

Pokud se kdokoliv z nás dostane do situace, ve které se jeho známý nebo příbuzný stane součástí sektářské skupiny, je důležité se první snažit porozumět důvodům, které tomuto kroku předcházely. V následujících odstavcích bych chtěla popsat a navrhnout nejpříznivější způsoby, kterými je žádoucí se v takové situaci řídit. Přístup k někomu, kdo je nám blízký a stal se součástí sekty vyžaduje trpělivost a empatii, klíčová je také velká podpora a v nejlepším případě i odborná pomoc.

Nejdůležitějším faktorem je zůstat v kontaktu, s tím také souvisí vyhýbání se odsuzujícím, či konfrontačním a negativním postojům vůči sektě, to by mohlo v konečném důsledku vést spíše k odstupu a izolaci příbuzného. V celém tomto procesu je nutno vyjadřovat podporu a náklonnost, hlavně to, že jsme tu pro něj a náš vztah se nijak nezměnil i přesto, že s jeho rozhodnutím nesouhlasíme. Jak jsem již zmiňovala, důvody a motivace k tomuto kroku jsou důležitou součástí pochopení jejich rozhodnutí, můžou poskytnout jinou perspektivu a náhled na situaci. Samozřejmě je velmi důležité vyhledat také co nejvíce informací o

²³ CANTELMÍ, Tonino a CACACE, Cristina. *Černá kniha satanismu: psychosociální aspekty vlivu na mladou generaci*. Orientace (Karmelitánské nakladatelství). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-220-6. s.13.-26.

sektářství a konkrétní sektě, o kterou se zde jedná. Nejlépe se seznámit především s jejími potenciálními bezpečnostními riziky.

Pokud je pravděpodobné, že k tomuto kroku přistoupil z důvodů osobních nebo rodinných, například rozchod s partnerem, nestabilní situace doma, či propuštění ze zaměstnání, nejdůležitějším postupem bude urovnání těchto vztahů nebo zajištění určité náhrady za ně. Nabídněte další alternativy a jiné možnosti, které jsou pro něj k dispozici.

Nesmí se také zapomínat, pokud možno na sledování jejich výdajů, většina sekt totiž sleduje také záměry finanční.

Není příznivé pouštět se do soudních sporů se sektou, je velmi pravděpodobné, že takový spor nebude mít zdárného konce a jedná se o skutek, kterým blízkého jen více odeženeme.

Pokud se dotyčný nakonec rozhodne tuto komunitu opustit, není kompletně vyhráno, není totiž ojedinělé, že se bývalí členové do sektářských skupin znovu vrací. Musí pro něho být proto vytvořeno takové prostředí, které mu zabrání v myšlenkách na opětovné vstoupení do řad sekty.²⁴

2.7. Nebezpečnost sekt a bezpečnostní rizika sektářství

Pokud se zabýváme problematikou sekt, je velice důležité zohlednit také jejich bezpečnostní rizika, ty jsou velmi různorodá, mohou ovlivňovat jak jednotlivce, tak společnost jako celek a vždy závisí na praktikách dané skupiny. Pouhé označení termínem sekta vždy nevyjadřuje bezpečnostní hrozbu.

Ve snaze o definici sekt z hlediska kriminalistického je především nutno zohlednit aspekt psychologického působení sekty na jedince, ten postupem času ztrácí svou identitu a přestává být schopný fungovat sám, bez vůdce a ve společnosti, v ten moment se sekta stává bezpečnostním rizikem.

²⁴ MOYANO, Antonio Luis. *Sekty - skrytá hrozba současnosti*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011, ISBN 978-80-7362-882-6. s. 55.-59.

Dalším hlediskem, ze kterého můžeme soudit bezpečnostní rizika sektářských skupin, je hledisko zpravodajské. Zde se stávají nebezpečnými, jakmile jsou jejich činnostmi ohroženy základy státu.

Posledním hlediskem je policejní, u kterého hovoříme o nebezpečnosti sekty, pokud její jednání není v souladu se zákonem.

Velká nebezpečnost je přisuzována těm skupinám, které jsou odříznuty od společnosti, existuje v nich proto silná závislost členů na vůdci. V těchto skupinách je tuto míru nebezpečnosti nejobtížnější změřit – kontrolovat. Tato kombinace izolovanosti a závislosti může vést v nejhorších případech až k hromadným sebevraždám či vraždám.

Za znaky nebezpečných sekt považují především opozici, což znamená, že sekta neuznává tradiční hodnoty, které ve společnosti převládají a staví se vůči nim do opozice. Dále pokud sekta vyvolává ve svém okolí napětí svými kontroverzními praktikami. Velice nebezpečným faktorem jsou sankce, které jsou v sektách užívány k vynucení poslušnosti členů. V neposlední řadě je problematickou také příliš velká autorita vůdce, který neuznává žádné alternativy a kompromisy.²⁵

Bezpečnostní hrozba může nastat také při snaze o odchod ze sekty, tento čin může být pro mnohé silně traumatizující a jen zřídka se povede hladce a bez následné odborné pomoci.

Je zaznamenáno spoustu kriminálních činů, které lze sektám přisuzovat, nejzávažnějšími z nich se budu zabývat samostatně v poslední kapitole. Byly v mnoha případech rozhodujícím faktorem ve veřejném mínění společnosti, kdy jsou vnímány skupiny pod označením „sekta“ právě jako bezpečnostní riziko, i když mají tyto činy na svědomí pouze určité extrémně vyhrazené skupiny. Jedná

²⁵ ONDRÁČKOVÁ, Dominika J. Ministerstvo vnitra České republiky. *Sekty a nová náboženská hnutí - bezpečnostní hrozba?* [online]. 2024 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/sekty-a-nova-nabozenska-hnuti-bezpecnostni-hrozba.aspx>

se například o hromadné sebevraždy, vraždy, krvavé oběti a různé rituály s mučením.²⁶

Snaha o rozlišení „neškodných“ sekt od těch obecně škodlivých zapříčinila vznik termínu „destruktivní sekta“, který byl přijat v americkém státě Wisconsin v roce 1985. Tento termín byl zaveden pro taková hnutí, která bychom mohli definovat jako totalitní, v jejichž rámci je běžně užíváno manipulace a jiného psychického nátlaku s násilnými metodami, které užívají k dosažení svého cíle. Ve svých praktikách požadují od členů bezmeznou závislost a tyto členy odlučují od společnosti a jejich rodin.²⁷

2.8. Sociálně-psychologické aspekty odloučení jedince od sekty

Pokud se jedinec rozhodne opustit sektu, ať už dobrovolně nebo je k tomu donucen, jedná se o velmi citlivý a dlouhodobý proces, který zahrnuje různé sociální a psychické aspekty.

Po odloučení jedince od sekty je běžný pocit osamělosti a izolace, především z toho důvodu, že když byl součástí, docházelo ke sdílení silné emoční podpory mezi členy navzájem, ti se podporovali a ujišťovali ve svých rozhodnutích a životních nejistotách. Při odchodu z prostředí sektářské skupiny je více než pravděpodobné, že nastanou problémy s adaptací na normální každodenní život, především kvůli psychologickým následkům manipulace, kterou jedinec v celém jeho působení v dané sektě prožíval a zvykl si na ni. Tyto praktiky mohou zahrnovat například omezování informací a celkovou kontrolu myšlení a emocí, tudíž při odchodu dochází často ke změně celkového vnímání sama sebe i celého světa, což bylo pro jedince po celou dobu velmi zkreslováno. Jedinec měl svou identitu spojován s přesvědčením a učením sekty, takže pokud se toto prostředí rozhodne, nebo je donucen jej opustit, dochází u něj k velkému zpochybňování

²⁶ Najdi pomoc. *Psychologie - sekty*. [online]. 2024 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.najdipomoc.cz/clanky/slovník-pojmu/psychologie/psychologie---sekty/>

²⁷ MOYANO, Antonio Luis. *Sekty - skrytá hrozba současnosti*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011. ISBN 978-80-7362-882-6. s. 24

všeho okolo. Přijde o přátele a sociální napojení, které doprovázel pocit soudržnosti a je donucen adaptovat se něčemu novému, co je pro něj nepřírozené.

Mnohokrát se můžeme také při této problematice setkat s praktikami vyhrožování a zastrašování ze strany sekt, pokud tomuto byl jedinec vystaven, je jasné, že pro něj odchod z tohoto prostředí bude představovat jisté bezpečnostní riziko a budou jej doprovázet nemalé obavy o následcích jak pro něj, tak pro jeho nejbližší okolí.

Pro všechny tyto důvody je žádoucí, aby lidé, kteří se k tomuto kroku rozhodnou, obdrželi ze strany společnosti podporu, jak psychickou, tak například i materiální. Nápomocným může být také sdílení zkušeností s dalšími, kteří si prošli podobným procesem.²⁸

Ze všeho výše uvedeného vyplývá, že nelze předpokládat, že po odchodu ze sekty bude vše najednou v pořádku, dotyčný se vrátí do normálu a nenastanou žádné komplikace. Samotným odchodem to nekončí, ale teprve pro jedince vše začíná. Je individuální, po jakou dobu budou tyto obtíže přetrvávat, záleží na situaci jedince, době, po jakou byl izolován, jeho síle a odhodlání, ale také na poskytnuté pomoci a zázemí.²⁹

2.9. Odloučení od sekty

Dle americké autorky Kay Mary Porterfieldové lze tento proces odlišit do tří různých kritérií – vyvedení, dobrovolný odchod a vyhnání.

Odchod představuje dobrovolné rozhodnutí člena sekty ji opustit. Pokud dojde k tomuto kroku, takový člověk je často označován jako „odpadlík“. Druhou variantu autorka spatřuje ve vyhnání, k tomu dochází v případě, že sekta člena vyloučí (vyžene), tzn. že zde jde naopak o rozhodnutí sekty. Poslední třetí možností je vyvedení, to většinou probíhá za účasti jiné osoby. Pro představu se může jednat například o člena rodiny, kterému se podaří k dotyčnému dostat,

²⁸ MOYANO, Antonio Luis. *Sekty - skrytá hrozba současnosti*. Frýdek-Místek: Alpress, 2011. ISBN 978-80-7362-882-6. s.25.-53.

²⁹ VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-214-9. s. 389.

získat si jeho důvěru a postupně jej přesvědčit, aby sektářskou skupinu opustil. Nejedná se tedy o dobrovolné rozhodnutí jedince sektu opustit, jako v případě odchodu, ale o aktivní zásah někoho dalšího.

Pokud bychom chtěli zmínit ještě jeden způsob odloučení, tentokrát méně etický, zahrnující například praktiky fyzického násilí, únosu a držení člena proti jeho vůli, hovořili bychom zde o tzv. deprogramování.³⁰

2.10. Psychologie a taktiky vůdce sekty

Psychologie vůdce se může lišit v každé sektě, pokusím se zde ale shrnout společné znaky a charakteristiky, které jsou typické a relevantní pro většinu.

K úspěchu je nutné, aby měl vůdce výraznou osobnost a charisma, tyto předpoklady jsou poté velmi významné v manipulaci lidí k připojení k sektě a jejich následné emocionální závislosti na ní. Klíčovou taktikou pro udržení moci je emocionální vyčerpání členů, tedy obecně kontrola nad jejich emocemi, poté je totiž velmi snadné ovlivňovat jejich myšlení a chování. Typické je také vytváření pocitu strachu a podezření především z vnějšího světa, což slouží k posílení kontroly vůdce nad sektou a její izolaci od světa. Je velmi časté, že vůdce bývá vnímán jako postava s neobyčejnými, či dokonce v některých případech nadpřirozenými schopnostmi. Tento fakt je předpokladem pro vytvoření oddanosti následovníků k němu. Vůdce musí být velice schopný ve vytváření silného pouta mezi jednotlivci a sektou, ti se poté cítí součástí něčeho exkluzivního, což někteří z nich v jejich běžném životě například nezažili.

Obecně se častěji setkáváme s vůdci mužského pohlaví, tito jedinci mohou disponovat různými psychickými poruchami, u nichž nikdy nedošlo k psychologickým testováním a šetřením. Je pro ně obtížné rozeznat fantazie od reality a mohou tvrdit, že v průběhu života měli nebo stále mají neobvyklé vjemové zážitky.

³⁰ PORTERFIELD, Kay Marie. *O sektách*. Linka důvěry. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. ISBN 80-7106-233-2. s. 123.

Nelze určit jednotnou motivaci vůdců k vytváření a formování sekt, u některých může spočívat v uspokojování deviantního chování, chtíč rozdílného způsobu života od toho běžného, anebo opravdové přesvědčení ve svou výjimečnost.³¹

2.11. Organizace sekt

Hledisku organizaci sekt se ve své knize *Mechanismus sekt* věnuje francouzský autor, psychiatr, kriminolog a soudní expert Jean-Marie Abgrall, který určuje 4 struktury sekt – pyramidová, hvězdicovitá, sférická a pavučinová.

2.11.1. Pyramidová

V této struktuře je typické odosobnění členů od odpovědnosti. Řízení sekty probíhá zpravidla z nejvyšší úrovně. Pokud si představíme pyramidu, jedná se o její vrchní část, na jejímž vrcholu se nachází samotný vůdce sekty. Spodní část neboli základna je tvořena novými členy, kteří stoupají nahoru pouze velmi pomalu. S touto strukturou se setkáme především u sekt donucovacího charakteru. Dochází zde k silné manipulaci, která nechává členy pod neustálým tlakem.

2.11.2. Hvězdicovitá

S tímto typem struktury se lze nejčastěji setkat u nových sekt v jejich počátcích, nejedná se o absolutní kontrolu moci, proto tato struktura není dostačující pro sekty většího rázu. Mezi členy a vůdcem není žádný mezistupeň jako ve struktuře předchozí, vůdce tedy dochází do pravidelného styku se členy. To není kompletně vyhovující, protože může docházet k nekomfortním situacím pro vůdce.

³¹ CANTELMÍ, Tonino a CACACE, Cristina. *Černá kniha satanismu: psychosociální aspekty vlivu na mladou generaci*. Orientace (Karmelitánské nakladatelství). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, ISBN 978-80-7195-220-6. s. 72.-74.

2.11.3. Sférická

Této struktuře schází prvek možnosti kontroly, proto je pro běžné sekty považován za velmi nehodící se. Nejedná se o hierarchické uspořádání sekty a charakteristickým znakem je, že má každý člen v rámci sekty podobnou úlohu.

2.11.4. Pavučinová

Tuto strukturu už dle jejího názvu chápeme jako propracovanou „pavučinu“. Jedná se o větší počet struktur pyramidových s různými funkcemi vzájemně propletených. Bohužel je zde velmi jednoduché jednotlivé členy nahrazovat, proto může docházet k jejich častému obětování.³²

2.12. Dělení sekt

V mnoha zdrojích jsem se setkala s různými druhy dělení. To závisí především na pohledu a zkušenostech konkrétního autora, který jej vypracovává. Já bych ráda pro svou práci použila klasifikaci sekt dle českého religionisty Prokopa Remeše, který se specializuje právě na sekty a nové náboženské směry. V roce 1992 se stal jedním ze zakládajících členů Společnosti pro studium sekt a nových náboženských směrů, v rámci které poskytuje poradenství členům sekt i jejich rodinám.³³

I. Sekty, které vychází z křesťanství -

- mají křesťanské pozadí (*Mormoni – Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, Moonova sekta – Církev sjednocení*)
- nekřesťanské, ale biblické (Svědkové Jehovovi)
- zcela nekřesťanské – (*Voda života/Slovo života*)

II. Sekty, které vychází z náboženství Východu (můžou být i s islámským pozadím) – (*Hare Kršna, Transcendentální meditace*)

³² ABGRALL, Jean-Marie. *Mechanismus sekt*. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-774-7. s. 63. – 66.

³³ REMEŠ, Prokop. Prokop Remeš, *Psychoterapie, náboženství a spiritualita* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.prokop-remes.cz>

- III. **Sekty, které vychází z okultismu a magie** – (*Satanismus, New Age, Wicca*)
- IV. **Sekty, které vychází z psychologických koncepcí** – (*Scientologie – Scientologická církev*)³⁴

Další dělení zde zmíním pouze okrajově, jedná se o dělení dle českého sociologa Pavla Mühlpachra, který sekty dělí dle jejich nebezpečnosti na sekty měkké a tvrdé.

- Sekty tvrdé většinou nebývají registrované, dochází v nich k závislosti členů na sektě, která působí velmi protispolečensky a uzavřeně. Už dle jejich názvu můžeme usoudit, že členové zde budou mít tvrdý režim, tzn. že dochází k větší manipulaci. Vůdce je považován za velmi velkou autoritu a přejímá odpovědnost za veškeré členy. U tohoto typu sekt chybí určitá svoboda členů a řadíme sem například Satanismus nebo u nás v ČR sektu Jana Dietricha Dvorského.
- Měkké sekty bývají z části otevřeny okolnímu světu, můžeme tedy říct, že jsou společensky transparentní. Členové zde disponují větší svobodou a samostatností a vůdce bychom mohli charakterizovat spíše jako rádce. Jejich celkové působení není v takové míře destruktivní na lidskou psychiku. Jako příklad bych zde uvedla tyto sekty: Scientologická církev a Svědci Jehovovi.³⁵

V následujících kapitolách krátce charakterizuji předešle definované druhy sekt a následně se budu věnovat jejich jednotlivým zástupcům.

³⁴ REMEŠ, Prokop, *Nahá žena na střeše: psychologické aspekty biblických příběhů*. Praha, Portál, 2004, ISBN: 80-7178-921-6. s. 28.

³⁵ MÜHLPACHR, Pavel. *Sociální patologie*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, ISBN 80-210-251 s.46.-51.

2.12.1. Sekty vycházející z křesťanství

Tento druh sekt má sice určitou vazbu na křesťanské kořeny a často se ve své působnosti odvolává na Bibli, ale i přesto je velká řada z nich velmi vzdálená od běžných křesťanských církví, proto můžou znamenat závažné nebezpečí. Hlavní důvody tohoto nebezpečí jsou zde spatřovány především v psychické závislosti jejich členů na sektě a velkou mírou kontroly jejich jednání a myšlení.

2.12.1.1. Mormoni (Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů)

Jedná se o jednu z mladších odnoží křesťanství, která byla založena v USA v poněkud neklidné době americkým náboženským vůdcem Josephem Smithem roku 1830. I když je pro Mormony stěžejní postavou Ježíš Kristus a Bibli považují za posvátnou, v mnohých ohledech se od křesťanských církví liší. Jako jeden z odlišujících znaků od křesťanských církví zde spatřuji, že Mormoni nerozlišují nebe a peklo. Jejich cílem je dostat se v posmrtném životě do nejvyššího stupně království, ze kterých se dle nich posmrtný život skládá. Celkově jsou tři a pro dosažení nejvyššího stupně musí celoživotně dodržovat všechny zásady jejich víry.

Všechno začalo zjeveními J. Smitha, ve kterých mu od Boha a Ježíše bylo přikázáno nepřidávat se k žádné, již existující křesťanské církvi, ale znovu zformovat církev, jelikož se ta původní odkláněla a upadala. Dále dostal návod k překladu zlatých desek, které byly psány egyptštinou. Tyto desky následně přeložil do jazyka anglického a vydal pod názvem Kniha Mormonova, která je Mormony považována za dodatek k Bibli a popisuje historii původního obyvatelstva Ameriky. Ameriku vnímají jako zemi svatou a zaslíbenou. Následně v roce 1830 vznikla oficiálně Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů a začaly se šířit první výtisky Knihy Mormonovy.

Mormoni dodržují desatero přikázání dle Bible a jejich hlavní učení a pravidla jsou shrnuty do 13 bodů víry.

Zvláštním znakem této církve byla v minulosti polygamie, neboli mnohoženství, ta byla praktikována mezi jejími členy do konce 19. století, kdy byla zrušena. Dnes už oficiálně praktikována není, i když v některých odštěpených skupinách přetrvává dodnes. Také se spekuluje ve spojitosti s bezpečnostními riziky této sekty, že tyto odštěpené extrémní skupiny praktikují rituální vraždy, u nás se však tyto skupiny nevyskytují a Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů se od nich distancuje. Členství v této sektě představuje sociální izolaci, ztrátu mezilidských vztahů, majetku a odchýlení od tradičních hodnot.

Kladou velmi velký důraz na rodinný život, rodina je pro ně navždy a musí ctít zákon cudnosti, který přikazuje pohlavní styk až po svatbě.³⁶

K této církvi se v ČR hlásí přes 2,5 tisíce členů, celosvětově přes 16 milionů.³⁷

2.12.1.2. Svědci Jehovovi

Oficiální vznik je datován roku 1931, kdy studijní skupina založena Charlesem Taze Russellem (1852-1916) s tehdejším pojmenováním „Badatelé Bible“ změnila svůj název právě na Svědci Jehovovi. Do roku 1989 se k nim nesmělo veřejně hlásit. V dnešní době je toto hnutí jedno z nejrozšířenějších, nejznámějších a je zaregistrováno u Ministerstva vnitra na základě tehdejších 12 000 podpisů k roku 1993. Vedení organizace se nachází v Brooklynu v New Yorku, toto ústředí se nazývá Bethel, v překladu „boží dům“. Toto místo není zvoleno náhodně, jsou přesvědčeni, že se zde nachází jediný kanál, kterým protéká k lidem biblická pravda.

³⁶ DAVIES, Douglas J. *The Mormon culture of salvation*. Routledge, [online]. 2018. [cit. 2024-02-11] Dostupné z: https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=awTFDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=mormons&ots=PQwT6X98gP&sig=D7z3oOU6_vxGU5_t45SyXqsCMF0&redir_esc=y#v=onepage&q=mormons&f=false

³⁷ Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, *O nás* [online]. 2024, 2021-04-06 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://cz.cirkevjezisekrista.org/about>

Jejich nejznámějším časopisem je Strážná věž, což je časopis založený na Bibli, jehož verze pro veřejnost vychází jednou za dva měsíce a studijní verze jednou měsíčně. Dalším časopisem je Probudte se!, ve kterém píší o svém učení a svých pravdách. Oba jsou používány při bohoslužbách.

Povinností každého člena je šířit jejich učení. Počet hodin, které musí tímto šířením strávit, se odvíjí od jejich postavení ve skupině. Této povinnosti říkají „kzateľská či polní služba“, je vykonávána například rozdáváním časopisů, oslovováním lidí na ulici a případně i jejich navštěvováním doma – tato forma je způsobem nábora nových členů.

Věří, že brzy přijde bitva armagedonská, která bude počátkem konce světa. Označených 144 000 Svědků Jehovových duchovní pečeti po této bitvě vystoupají do nebes a společně s Kristem zde budou vládnout zbylým členům, kteří zůstanou v pozemském ráji. Existovalo již několik výpočtů konce světa, který měl být dle proroctví v letech 1914, 1915, 1918, 1925 a následně 1975, když ani tento poslední výpočet nebyl správný, odmítli udávat další konkrétní datum.

Svědci Jehovovi mohou být většinou lidí známí díky jejich odlišnostem v běžném životě od zbytku společnosti. Nejí maso, nesmí se účastnit náboženské výuky ve školách, odmítají volit a být obecně součástí politiky. Neslaví Vánoce, dokonce ani narozeniny a jiné svátky s odůvodněním, že se jedná o svátky pohanské.

Velké bezpečnostní riziko této sekty kritizováno společností je jejich nepřijímání transfuze krve (ani v případě dětí či ohrožení života), z tohoto důvodu došlo již k mnohým úmrtím, kterým se dalo předejít. Tento fakt byli dokonce Svědci Jehovovi schopni i zatajit kvůli jejich legalizaci v roce 1993, o kterou velice stáli. Společně s tímto faktem také zatajili odmítání vojenské služby. V minulosti zakazovali též očkování či transplantace orgánů, tyto zákazy byly naštěstí zrušeny. Pokud dojde k vyloučení člena sektou, ostatní mají zákaz s ním být jakkoliv v kontaktu, to platí i pokud ostatní členové jeho rodiny v sektě zůstanou. Tento zákaz pramení v silné psychické vypětí vyloučeného jedince a jedná se o praktiku manipulace, aby si každý člen dvakrát jeho odchod a neposlušnost rozmyslel.

Organizační struktura ani rozsah této církve nejsou přesně známy, protože je odmítá zveřejnit. Také odmítá státní dotace na provoz, zdrojem financí jsou desátky a dary členů, nebo dalších případných sponzorů.³⁸

2.12.2. Sekty vycházející z náboženství Východu

Jinak také náboženství orientálního původu, především s návazností na hinduismus, dále staví například na islámu a buddhismu. Začaly být populární v 60. letech 20. století.

2.12.2.1. Hare Kršna (Hare Krišna)

Celým názvem Mezinárodní organizace pro uvědomování si Krišny (International Society for Krishna Consciousness - ISCKON), založil v roce 1966 v New Yorku A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada, který byl spirituálním učitelem a zástupcem bhakti tradice³⁹. Vychází především z hinduistické tradice a navazuje na jednu z jeho forem - višnuismus, který uctívá boha Višnu, ten se vrátil na zem v mnoha podobách – jednou z nich byl právě bůh Krišna.

V minulosti jsme mohli hovořit o hnutí, které výrazně nepodporovalo manželství a výchovu dětí, tyto problematiky byly vnímány spíše jako rozptylování od duchovních povinností členů. Ženám nebyla přisuzována mnohá práva a obecně docházelo k jejich ocerňování. Z tohoto hnutí se postupem času vyvinulo hnutí, kterému není cizí nukleární rodina a přijímá dnes jak děti, tak ženy. Tyto kroky byly totiž považovány za nutné pro uchování hnutí a jeho přechování pro další generace.⁴⁰

³⁸ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženství a násilí*. Religionistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-2861-5. s. 66.-84.

³⁹ Bhakti tradici se rozumí „lásky k Bohu jako svrchovanému Pánu, často v podobě Kršnově, ale je zde přítomna i reciprocita ve smyslu lásky Boha pro jeho vyznavače“. (Religionistická encyklopedie, 2021)

⁴⁰ ROCHFORD, E. Burke. *Hare Krishna Transformed*. [online]. NYU Press, 2007. [cit. 2024-02-13] Dostupné z:

https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=HiD5Enrerv0C&oi=fnd&pg=PP10&dq=hare+krishna&ots=7uQIRT8_p8&sig=1wU5zypisFLQQw0ESQXdaiBTn78&redir_esc=y#v=onepage&q=hare%20krishna&f=false str. 2.-3.

Hlavním prvkem modlitební praxe a duchovního osvětlení je pravidelné každodenní hlásání posvátné mahámantry Hare Krišna. „*Zpívání transcendentální vibrace Haré Kršna, Haré Kršna, Kršna Kršna, Haré Haré, Haré Ráma, Haré Ráma, Ráma Ráma, Haré Haré je vznešenou metodou pro obnovení našeho transcendentálního vědomí.*“⁴¹ Mahámantru denně zpívají 1728krát, to jim zabere přibližně dvě hodiny. Krišna zde znamená - ten, kdo je přitažlivý pro všechny, Ráma je nejvyšší blaženost a Hare chápeme jako označení pro Krišnovu vnitřní energii blaženosti – také „Šrímatí Rádhárání“.

Cílů Hnutí Hare Krišna je celkově sedm, byly stanoveny v roce 1966. Hlavními jsou šíření vědomí Krišny po celém světě, ať už skrz veřejná shromáždění, distribuci náboženských textů nebo zřizování různých institucí (chrámů, škol, atd.), sbližování členů hnutí a budování poutních míst.

Jejich základní filozofií je předmět reinkarnace (převtělování), tzn. že jakmile naše současné tělo zemře, naše duše jej opustí a bude jí přiděleno tělo nové. Prvním krokem této filozofie je poznání rozdílu mezi tělem živým a mrtvým. Jezení masa považují za velice negativní věc, podporují a uznávají vegetariánství, protože jzení masa vytváří velmi špatnou karmu, která hraje v životech věřících velmi významnou roli, je všemocná a vidí vše.

Členství v této sektářské skupině je spojováno se sociální izolací jedinců od světa, včetně jejich rodiny a přátel. Kritici tvrdí, že vedení této sekty je příliš autoritativní, není zde prosazována velká osobní svoboda a autonomie.⁴²

ISKCON nezveřejňuje své statistiky zhruba od roku 2000, ale v ČR bylo zaznamenáno k roku 2021 455 osob hlásících se k vyznání Hare Krišna.⁴³

⁴¹ Haré Kršna mahámantra. *Prabhupād Bhavan ISKCON Brno* [online]. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://bhavan.cz/uceni/hare-krsna-mahamantra>

⁴² VESELÁ, Karolina; NERADOVÁ, Martina a spol., *HKS*, [online], 2012 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: https://www.hks.re/wiki/hare_krsna_2012

⁴³ ISKCON, Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny. Zakladatel áčárja Šrí Šrímad A. Č. Bhaktivédánta Svámí Prabhupáda *O hnutí* [online]. 2024 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <http://www.harekrsna.cz/o-hnuti>

2.12.2.2. Transcendentální meditace

Můžeme ji chápat jako vědeckou metodu, při které má jedinec rozvinout svou plnou integrovanou osobnost. Navazuje na hinduistickou tradici a snaží se dostat do povědomí spíše jako vědecká metoda, než jako náboženství.⁴⁴

Předchůdcem bylo Hnutí duchovní obnovy (Spiritual regeneration movement), které 1.1. 1958 založil Mahárši Mahéš Jógí. Hlavním cílem tohoto Hnutí bylo především vytvoření a šíření jednoduchého a snadného způsobu meditace do každodenního života.

Tzv „mantru“ přidělují každému členovi, je určena dle věku a pohlaví a jedinec má s její pomocí dosáhnout „transcendence“, což je 4. a nejvyšší stav. Je zvolena instruktorem Transcendentální meditace (dále TM) a jedná se o zvuk či slovo zklidňující proud myšlenek, které má být jedincem opakováno v mysli během meditace. Ta se provádí dvakrát denně ideálně po dobu dvaceti minut. Instruktor a další služby TM jsou zpoplatněny, vybírá se za ně kurzový poplatek. Tato komerčnost je mnohými kritizována, s tím souvisí i obvinění, že upřednostňují bohaté stoupence, před těmi chudými, což je v rozporu s hinduistickou tradicí.

Usiluje především o zlepšení zdraví, inteligence, lidského vědomí a obecného osobního i společenského blaha.

Největší pozornost přinesla TM hudební skupina The Beatles, jejíž členové byli vyfotografováni sedící u nohou Maháršího v Indii.⁴⁵

⁴⁴ Tm. *A personalized journey to inner peace, clarity, & wellness*. MAHARISHI FOUNDATION INTERNATIONAL. [online]. 2023 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://us.tm.org/en-us/>

⁴⁵ COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G., VOJTÍŠEK, Zdeněk (ed.). *Sekty a nová náboženství*. Přeložil Jan AUSKÝ. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3163-6. s. 51.-63.

2.12.3. Sekty vycházející z okultismu a magie

Svým učením navazují na staré náboženské představy, které se snaží oživit a reformovat do modernějších podob. Věří v nadpřirozené síly, praktikují čarodějnictví a okultní vědy, zároveň se snaží navázat na čaroděje, mágy a šamany.

2.12.3.1. Satanismus

Staví se celkově do opozice vůči křesťanství, považují jej za zkažené. Označením Satan rozumíme protivníka a vyzyvatele Ježíše, obecně „nositele zla“. Důležitou osobností v minulosti satanismu byl Aleister Crowley (1875-1947), do historie tohoto hnutí se zapsal především jeho zásluhou vytvoření nejkompexnějšího existujícího systému obřadné magie, ten je založen na užívání drog a promiskuitních sexuálních aktivitách. Spoustu jeho praktik se používá dodnes. Zajímavostí je, že byl ateista, který se za satanistu nepovažoval a neuznával existenci Boha jako něčeho přesahujícího člověka, i přesto měl ale rozhodující vliv na současný satanismus.

Se vznikem moderního satanismu souvisí vznik Církve Satanovy, kterou založil americký satanista a spisovatel Anton Szandor LaVey (1930-1997) 30. dubna 1966 v Kalifornii, tento rok také prohlásil za „Satanův rok č.1“. Je autorem Satanovy bible, kterou napsal v roce 1969, vysvětluje v ní filozofii satanismu a vyzdvihuje Satana. Je v ní také obsaženo vyznání církve. Člověk je podle něj bytost, která dělá věci především ve svůj prospěch, je chamtivý, mnohdy násilný, sobecký a měl by milovat hlavně sám sebe, nikoliv bližního svého. Vítězem je ten, kdo je u moci. Je celkově proti jakémukoliv omezování lidské vůle a zastáncem volného průběhu fyzických potřeb člověka.

Prvek magie zde nalezneme v praktikování tzv. černých mší, odříkávají pozpátku křesťanské modlitby. Není definována jednotná ideologie ani struktura či uspořádání církve. V průběhu let bylo vytvořeno mnoho různých skupin, které se oddělily od hlavního proudu, ty mohou provádět rituály a praktiky kontroverzního a extrémního rázu. Společností mohou být vnímány jako bezpečnostní riziko vyvolávající všeobecné obavy. Existují také skupiny uzavřeného typu s praktikami

sdělovanými pouze iniciovaným členům, ti se zde cítí součástí něčeho důležitého a exkluzivního. Vyznačují se silným odporem k veškerým autoritám. Největší skupiny současnosti nesou názvy Církev Satanova a Setův chrám.

Toto hnutí se vyznačuje různorodostí proudů působících v opozici k proudu původnímu a hlavnímu. Kvůli velkému počtu a různorodosti je snaha o systematizování tohoto jevu. Dle italského spisovatele a politologa Massima Introvigneho lze použít následující dělení:

- „luciferismus“
- „acidní“ satanismus
- „okultistický“ satanismus
- „racionalistický“ satanismus

Existují stovky symbolů spojených se satanismem, základními jsou například číslovka 666, tzv. znak šelmy – tento symbol převzali z úryvku z Apokalypsy, může mít více způsobů vyjádření, například písmeny FFF (F je šestým písmenem abecedy), dále číslem 333, nebo číslem 18 (3x6). Převrácený kříž (Petrův kříž) je dalším symbolem satanismu, obecně (i graficky) představuje opak křesťanství. Posledním zmíněným symbolem bude tzv. bafomet (pentagram), což je pěticípá hvězda uvnitř kruhu, je jedním z nejpoužívanějších znaků. Koza v satanismu představuje Satana, protože je považována za zvíře symbolizující chlípnost. Satanistické znaky a symboly nemusí být užívány pouze satanisty, vyjadřují totiž jakýsi všeobecný protest vůči společnosti. Se satanismem může být spojováno přinášení lidských i zvířecích obětí pro rituály a sexuální patologie.

Hlavním sídlem je americké San Francisco, přesný počet členů není znám a hlavním svátkem je Halloween. Pro zajímavost na rozdíl od Svědků Jehovových kladou velký důraz na oslavu vlastních narozenin.⁴⁶

⁴⁶ CANTELMÍ, Tonino a CACACE, Cristina. *Černá kniha satanismu: psychosociální aspekty vlivu na mladou generaci*. Orientace (Karmelitánské nakladatelství). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. ISBN 978-80-7195-220-6. s. 36.-55.

2.12.3.2. New Age

New Age je hnutím bez pevně stanovených základů a kořenů, nemá jasně stanoveného zakladatele, vůdce, své prameny, ani centrum. Jde pouze těžko definovat a uchopit, jelikož nemá ani své dogma. Je velice rozmanité, takže nemůžeme říci, že spojuje všechny své příznivce pod jednu stejnorodou ideologii. Jeho vznik je spojován s americkou Kalifornií a často se s původem také spojuje vydání knihy „Kristův návrat“. Její autorkou je Alice Ann Bailey (1880-1949), která ji vydala pouze rok před svou smrtí a byla jednou z prvních spisovatelek, které použily termín New Age.

Na první pohled bychom mohli toto hnutí, a především jeho skupiny zaměřit za psychoterapeutické školy s cílem posilnit osobnosti svých členů. Jejich víra a praktiky jsou spojeny hlavně s osobním rozvojem a duchovností. Je zdůrazněno hledání vlastní pravdy a vnitřního smyslu stoupenců, a to i často mimo tradiční náboženské rámce. V rámci tohoto hnutí se můžeme setkat s kombinací různých filozofií, systémů a tradic, proto se raduje takovému úspěchu v populaci. Počet stoupenců souznících s tímto hnutím se odhaduje až na několik milionů.⁴⁷

Jejich učení zahrnuje plno alternativních léčebných metod. Jedná se o prostředky k pokoji těla, mysli a ducha, patří sem například meditování, jóga a křišťálová terapie. Zajímavostí je, že astrologie je pro ně důležitým prvkem k poznání nespočtu duchovních aspektů v životě. Boha spatřují jako jakýsi skrytý princip oživující vesmír. V čem je víra hnutí New Age neslučitelná s křesťanstvím je nauka, že je člověk totožný s Bohem, dále v přesvědčení, že si člověk na vše vystačí sám, nepotřebuje pomoc ani žádné zjevení, je dobrý a svobodný.⁴⁸

⁴⁷ DANNEELS, Godfried. Vira.cz. *New Age - náboženství bez Boha*. Karmelitánské náboženství. [online]. [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/knihovna/kapitoly/new-age-nabozenstvi-bez-boha>

⁴⁸ HORYNA, Břetislav, *Religionistická encyklopedie. New Age*. [online] Sociologický ústav AV ČR, 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: [https://rg-encyklopedie.soc.cas.cz/index.php/New_Age_\(JKI-K\)](https://rg-encyklopedie.soc.cas.cz/index.php/New_Age_(JKI-K))

Je založeno na čtyřech základních pilířích, těmi jsou:

- Vědecký podklad – tvrzení: hmota je složena i z vlnění, ne pouze z částic.
- Náboženství Orientu – tvrzení: vesmír je živým tvorem, ne pouhým strojem; hmota je živá a může růst.
- Nová psychologie – tvrzení: v lidech je tzv. „kolektivní vědomí“ obsahující zkušenosti celé populace, ke kterému máme přístup například ve snech.
- Znamení Vodnáře a nové náboženství – obsahuje tajné nauky, příkladem nejzákladnější tajné nauky je astrologie.⁴⁹

Mnozí kritizují hnutí New Age za to, že není dostatečně inovativní, nejedná se v podstatě totiž o nové praktiky a učení. Dále také pro nedostatek soudržnosti, jasné struktury a kritického myšlení.⁵⁰

2.12.4. Sekty vycházející z psychoterapeutických koncepcí

Mohou být prezentovány jako náboženství i jako věda, záleží na konkrétních podmínkách. Některé z nich sdílí názory či praktiky, které jsou mimo hlavní proud psychoterapie, a proto jsou mnohdy považovány za kontroverzní nebo dokonce nebezpečné. Vedle Scientologické církve bychom do této skupiny mohli také zařadit skupiny holotropní terapie, tyto skupiny musí existovat pouze v rámci náboženského kontextu, aby neztratily teoretický základ. Zakladatelem holotropní terapie byl psychiatr Stanislav Grof.⁵¹

2.12.4.1. Scientologická církev

Lafayette Ron Hubbard (1911-1986) je zdrojem a zakladatelem Scientologického náboženství. Církev založil v roce 1954 v USA a zajímavostí je, že se před jejím vznikem věnoval psaní sci-fi příběhů pro časopisy. Mezi Scientology panuje obrovská úcta k jeho dílům, protože by bez něj tato církev neexistovala. Tato úcta sahá tak hluboko, že členové nechali pohřbít ocelové

⁴⁹ Multimediaexpo.cz, Otevřená encyklopedie. *New Age*. [online]. 2013, 21.7. 2013 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/New_Age

⁵⁰ COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G., VOJTÍŠEK, Zdeněk (ed.). *Sekty a nová náboženství*. Přeložil Jan AUSKÝ. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3163-6.s. 70.

⁵¹ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Náboženská východiska holotropní terapie* [online]. [cit. 2024-02-14]. Dostupné z:

http://www.zvojtisek.cz/dokumenty/clanky/nabozenska_vychodiska_holotropni_terapie.pdf s. 1.

desky s vyrytými základy jeho původních spisů, a tím zajistili jejich dlouhou výdrž (i přes tisíc let) v horách Nového Mexika. Jejich kostely nesou označení „orgy“ a v každém z nich je nehledě na jeho velikost zahrnuta kancelář pro Hubbarda.

Roku 1950 vymezil pojem „dianetika“, ta je považována za předchůdkyni Scientologie a její význam je „skrze duši/mysl“, tento pojem se objevil v jeho díle „Dianetika“ s podtitulem „Moderní věda o duševním zdraví“. V tomto díle stanovuje systém duševního zdraví a hledá způsoby k pomoci odstranění zdrojů odchylek od racionálního myšlení a k odstranění traumat z minulosti, které dle jeho slov brání lidem při dosažení jejich plného potenciálu. K odstranění zmíněných faktorů může dojít prostřednictvím tzv. „dianetické terapie“, při níž se člověk navrácí k normálnímu stavu lidské bytosti.

Dalším významným termínem pro Scientology je „thétan“, rozumí se jím duchovní podstata každého, nemusí se nacházet pouze v jeho obvyklém místě, kterým je lebka, ale disponuje schopností existovat i mimo prostoru či času. Tímto uchopením thétanu, se dle jejich přesvědčení odlišují od ostatních náboženství.

Hubbard také nabízel kurzy tzv. „auditingu“, jednalo se o poradenskou techniku, kterou vyvinul. Jednotlivci v ní byli cvičeni tak, aby se přesně řídili Hubbardovými psanými instrukcemi bez jakékoliv odchylky. Při tomto procesu je používáno elektronické zařízení Elektrometr (E-meter), kterým se měří elektrický odpor na kůži a je za jeho použití dle jejich přesvědčení možno odhalit vzpomínky na traumatické události.

Lidskou mysl rozdělil na reaktivní a analytickou, kdy reaktivní část je iracionální, nevědomá a ukládá každou traumatickou zkušenost. Tyto zkušenosti ukládá ve formě samostatných duševních obrazů, které pojmenovává jako „engramy“. Analytická část poté představuje složku řešící problémy, je racionální a schopna sledovat, porovnávat a uchovávat informace. Reaktivní mysl blokuje správné fungování mysli analytické.

Scientologie o zařazení mezi náboženství musela usilovně bojovat, a ne ve všech státech se tak dodnes stalo. Například v Německu byla tato církev roku 1998 označena za „hrozbu pro ústavní bezpečnost“ a také bylo zakazováno promítání filmů s hercem Tomem Cruisem v hlavní roli, což je asi nejznámější člen Scientologické církve. Je uzavřeného charakteru a přísně chrání svá vnitřní učení. Lidé, kteří byli schopni odejít, tvrdí, že byli pronásledováni a byly na ně vyvinuty různé formy sociálního tlaku.⁵²

Nábor nových členů nejčastěji probíhá nabízením testu osobnosti, jehož výsledky jsou ve většině případů negativní, to je výborná příležitost pro Scientology, kteří automaticky poskytují konzultace pro jednotlivce, aby se jejich výsledky zlepšovaly. Počet jejich členů ve světě je necelých šest milionů a jejich moc stále sílí.

Za bezpečnostní rizika této sekty považují především jejich neodborné zacházení s lidmi s psychickými poruchami; zneužívání osobních informací nejen jejich členů, ale také všech, kdo se s nimi někdy pouze kontaktoval. Ty získávají pomocí auditingů především od ekonomicky významných lidí. V neposlední řadě zde figuruje velké riziko zadlužení členů kvůli vysokým cenám scientologických služeb.⁵³

⁵² COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G., VOJTÍŠEK, Zdeněk (ed.). *Sekty a nová náboženství*. Přeložil Jan AUSKÝ. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3163-6. s. 39.–48.

⁵³ Centrum dianetiky a scientologie Praha. *Co je scientologie*. [online]. 2024 [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://dianetika.cz/o-nas/co-je-scientologie/>

3. VÝZNAMNÉ UDÁLOSTI

Sektářství může mít ve světě různé formy vyznačují se jejich komplexností a různorodostí, je spojeno s řadou událostí, které měly a stále mají dlouhodobé a rozsáhlé důsledky pro společnost. Je důležité tyto události zmínit, kvůli jejich dopadu na reputaci sekt a náhledu na ně jako na bezpečnostní riziko populací.

V této kapitole se budu věnovat vůdcům jednotlivých sekt, které zapříčinily zmíněné tragické události. Způsobu, jakým je ke konkrétním činům vedli, okolnostem jim předcházejícím a dopadům z nich vyplývajících.

3.1. Masakr v Jonestownu

Jim Jones, celým jménem James Warren Jones (1931-1978) roku 1955 založil v USA sektu s názvem „Církev plného evangelia Svatyně lidu“. Jeho vyrůstání nebylo ideální, jelikož si s sebou jeho otec nesl emoční zátěž jako válečný veterán. Zároveň byl jeho otec součástí Ku Klux Klanu, což je známá americká rasistická organizace prosazující nadvládu bílé rasy, vyhrazující se proti Afroameričanům, imigrantům a židům, nyní též proti homosexuálům. Živitelkou domácnosti tedy byla matka, která byla zaměstnána jako dělnice v továrně. Jones s jeho manželkou Marceline se stali prvním bílým párem v Indianapolis, který adoptoval dítě afroamerického původu. Nakonec měli dohromady šest dětí, tři korejského původu, dvě původu afroamerického a jednoho biologického syna.

Jim nesdílel se svým otcem pohled na svět, když se stal v církvi pastorem, prosazoval, aby Afroameričané seděli při jeho bohoslužbách vepředu. To neocenili všichni členové církve, a tak došlo ke vzniku jeho vlastní komunity. Později roku 1973 svou početnou komunitu přesunul na rozsáhlý pozemek Jonestown do jihoamerické Guyany.⁵⁴

⁵⁴ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženství a násilí*. Religionistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-2861-5. s. 167.-179.

V roce 1978 se od bývalé členky ve vedení sekty dostala do povědomí informace o plánované masové sebevraždě. Proto se toho stejného roku, přesněji 17. listopadu, rozhodl člen Sněmovny reprezentantů Leo Joseph Ryan (1925-1978), že osadu navštíví a prověří zdejší podmínky. Spolu s ním dorazil také doprovod – především novináři. I když návštěva neměla nejlepší průběh, nakonec vše vypadalo, že bude mít úspěšné zakončení, spolu s touto návštěvou se totiž rozhodlo dalších 16 členů, že sektu opustí. Bohužel jeden člen, který odchod pouze předstíral, po příjezdu k letadlu začal po Ryanovi a jeho doprovodu střílet. Nikdo z návštěvy tento incident nepřežil. Jednalo se ale pouze o malý zlomek toho, co měl Jones připraveno.

18. listopadu přiměl celou komunitu, včetně dětí, k vypití jedovaté limonády, která obsahovala kyanid a sedativa, pokud někdo odmítnul, byl zastřelen. Tato tragická událost si vyžádala více než 900 obětí, z toho skoro 300 nezletilých dětí. Přežilo pouze 85 obyvatel osady, díky útěku do džungle, nebo momentální nepřítomnosti. Této sebevraždě přezdívali „revoluční sebevražda“.

Všichni byli po celou dobu členství pod silnou kontrolou mysli, v celé osadě docházelo k manipulaci a velké izolaci od zbytku světa. Byly používány metody propagandy a Jones lhal o situaci ve zbytku světa, aby své stoupence udržoval v neustálém strachu a závislosti na komunitě.

Tento masakr zvýraznil stinné a nebezpečné stránky sektářství, měl také vliv na výzkum a kontrolu v oblasti náboženské manipulace a bezpečnosti nových náboženských hnutí. Jednalo se o jednu z největších masových sebevražd v moderní historii.⁵⁵

⁵⁵ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Svatyně lidu: Tragédie pozemského ráje* [online]. 2008 [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: [http://www.zvojtisek.cz/dokumenty/clanky/svatyne_lidu_\(11_2008\).pdf](http://www.zvojtisek.cz/dokumenty/clanky/svatyne_lidu_(11_2008).pdf) s.43.-45.

3.2. Teroristické útoky sektou Óm šinrikjó

Óm šinrikjó (Óm Nejvyšší pravdy), tak zní název japonské sekty, která provedla jeden z nejhorších teroristických útoků v historii Japonska pod vedením jejího vůdce Šóko Asahary. Jeho pravé jméno bylo Čizuo Macumoto, narodil se téměř nevidomý v roce 1955 a tvrdil o sobě, že má schopnost levitovat, tyto nadpřirozené schopnosti sliboval i svým příznivcům. Nadpřirozené schopnosti a zájem o ně bylo právě to, co odlišovalo toto hnutí od ostatních, měly k tomu sloužit prostředky jako jóga a meditace.

Založil jej roku 1984, zpočátku se jednalo spíše o jakési sdružení volného typu, o tři roky později přijalo název Óm šinrikjó a stalo se z něj velice pevné společenství. Byl přesvědčen, že je dokonalým duchovním mistrem a za velmi nebezpečné zde lze spatřovat praktiky, při kterých byli příznivci uváděni do stavů na pokraji smrti. Přesvědčení, že ohrožení hnutí Óm šinrikjó způsobí dotyčnému velmi špatnou karmu, bylo považováno za ospravedlňující faktor při užívání násilí na členy, protože se pro ně stejně jednalo o „menší zlo“.

S hnutím jsou spojovány nechtěné úmrtí související právě s pochybnými praktikami, ale také úmyslné vraždy. Poprvé se jednalo o mladíka, který se po údajně neúmyslném úmrtí jednoho ze členů lekl a rozhodl se sektu opustit, byl zabit právě kvůli zmiňovanému přesvědčení, že se jednalo o milosrdnější věc, než ponechat jej hroživé karmě. Dalším vražedným násilím byla dokonce trojnásobná vražda, která byla ale bohužel objasněna až o 6 let později. Jednalo se o právníka, který ohrožoval Asaharu a jeho učení, vyhrožoval zveřejněním důkazů k prokázání podvodů jeho hnutí. Zároveň s ním byla zavražděna také jeho manželka a roční dítě.

V Japonsku vzbuzovala velké obavy a strach, který se dal porovnat s mafií Jakuza, působící také v Japonsku. Třetí světová válka dle něj byla nevyhnutelná a předpověděl, že v roce 1997 dojde ke konci světa. Při přípravě na něj začala sekta hromadit zbraně a páchat teroristické útoky. Ze začátku se tyto pokusy o útoky nesetkávaly s velkým úspěchem, jednalo se o smrti domácích zvířat, rostlin a ptáků. Lidské životy si vyžádalo až roku 1994 použití plynu sarin před domem

ve městě Macumoto, jednalo se o budovu obývanou soudci, kteří Asaharovi ukřivdili. Při tomto incidentu zemřelo sedm lidí a dalších šest bylo těžce zraněno. Následovalo plno dalších útoků, některé z nich byly smrtelné, při jiných došlo pouze ke zraněním.

Útok v tokijském metru, útok, pro který je sekta nejvíce známá, spáchalo 20. března 1995 v 7:15 hodin pět členů v pěti odlišných vlacích, kde otevřeli sádrové obaly naplněné sarinem, což způsobilo jeho únik do ovzduší ve vlacích. Protože byl proveden ve spěchu a bez detailního plánu, nepovedl se dle očekávání. Nepřežilo jej dvanáct lidí a otráveno jich bylo asi pět tisíc, ti trpěli dlouhodobými zdravotními komplikacemi. Díky dopadení Asahary naštěstí zůstaly další plány neuskutečněny. Jeho cílem při páchání všech útoků bylo vyvolání apokalyptického scénáře, při kterém by ovládl společnost a následně vybudoval nový řád po konci světa.

Vůdce Asahara byl nakonec v roce 2004 odsouzen k trestu smrti spolu se třinácti dalšími členy ve vedení sekty. Po odvolání nabyl rozsudek platnosti v roce 2006. Status náboženství byl sektě odebrán, v roce 1999 se omluvila za násilnosti a následně se přejmenovala na ALEF.⁵⁶ Asahara byl popraven dne 6. července 2018, spolu s ním byl rozsudek vykonán také na dalších šesti spolupachatelích.

Stejně jako u významné události předešlé, i tento incident vyvolal velké a opodstatněné obavy společnosti o síle a vlivu náboženských sekt. Konkrétně v Japonsku byla dlouhodobě snížena důvěra v bezpečnost veřejné dopravy a události vedly k přísnému dohledu nad podobnými japonskými organizacemi se zpřísněním právních opatření. Cílem teroristických útoků páchaných sektami či novými náboženskými hnutími je obecně již od dávných dob především šíření strachu, nejistoty a paniky mezi společnostmi. Primárně zde nejde o násilí, smrt ani zranění jejich obětí, ale o pozornost, ke které hnutí po spáchání přichází. Jedná se o šíření jejich jména, učení a počátek apokalyptické bitvy.⁵⁷

⁵⁶ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženství a násilí*. Religionistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-2861-5. s. 207.-216.

⁵⁷ VOJTÍŠEK, Zdeněk. Náboženský infoservis. *Šóko Asahara popraven*. [online]. 2018, 7.7. 2018 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://info.dingir.cz/2018/07/soko-asahara-popraven/>

3.3. Série obřadních vražd a sebevražd Řádu slunečních templářů

Počátky sekty Řád slunečních templářů (Řád slunečního chrámu) se datují do 80. let 20. století, s hlavními představiteli Lucem Jouretem (1947-1994), belgickým lékařem, zastáncem homeopatie a jógy. V Řádu působil především jako hlavní mluvčí a díky jeho charisma byl důležitým faktorem pro zisk nových členů. Druhým představitelem byl Joseph Di Mambro (1924-1994), který o sobě tvrdil, že je reinkarnací Mojžíše. Původně byl francouzským klenotníkem a lze jej považovat za jakéhosi manažera Řádu. Vznik se uvádí v roce 1984 v Kanadě, blíže v oblasti Québec a vrchol je uváděn roku 1989, kdy počet členů dosáhl sumy 442. Sponzorem, a to velice velkorysým, byl Camille Pilet (1926-1994), díky jeho finanční podpoře byli zaopatřeni. Za účast v sektě se ale také muselo platit, proto byli členové důkladně vybírání z řad vzdělaných a zámožných poměrů.⁵⁸

V průběhu let plno členů sektu dobrovolně opustilo, ať už protože se dozvěděli o podvodných praktikách vůdců, nebo jim nevyhovovaly jejich plány do budoucna. Tito odpadlí členové poté přinášeli velmi negativní pozornost a mediální kampaně směřující proti Řádu, to bylo pro Joureta a Di Mambra velice nevyhovující a stávali se pro ně velkou hrozbou. Byli přesvědčeni, že se úřady spikly proti nim, a tak se obávali, že ztratili to nejdůležitější, dobrou pověst a jméno. Nejednou byl Řád pod policejním vyšetřováním, což na něj také nevrhlo nejlepší světlo a společnost jej tak řadila do sekt „nebezpečných“.

Často se zde objevoval termín „kosmické“ - kosmické manželství, děti, tranzit, lodě atd., z toho si lze odvodit, že se v rámci jejich učení připravovali na cestu a život na jiné planetě. Praktikovali především rituály spojené s kultem Slunce, věřili na reinkarnaci a transformaci na jiný svět.

⁵⁸ INTROVIGNE, Massimo. Bitter Winter. *The Order of the Solar Temple. 3. Joseph Di Mambro and Luc Jouret*. [online]. 2021, 27.12. 2021 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://bitterwinter.org/solar-temple-3-joseph-di-mambro-and-luc-jouret/>

To vše předcházelo tragickým událostem počínajícím údajně první vraždou hned celé rodiny v roce 1994. Jednalo se o rodinu Dutoitových, kteří byli považováni za zrádce, protože Di Mambro neunesl fakt, že svého novorozeného chlapečka pojmenovali stejným jménem, jaké měla jeho dcera. K události došlo 30. září 1994 v Québecu, rodina byla ubita k smrti. Jednalo se o otce, matku a jejich tříměsíční dítě. Po tomto činu započaly požáry a následné nalézání mrtvých lidských těl. Dne 4. října 1994 zemřelo při požáru pět lidí. Pouze o den později zemřelo dvacet tři lidí při dalším požáru. Posledním incidentem tohoto masového vraždění a sebevražd v roce 1994 byl poslední požár, po kterém bylo nalezeno dvacet pět těl, mezi nimi se nacházeli i vůdci Řádu Jouret a Di Mambro a také další vlivní a vysoce postavení členové. Kdo sebevraždu nespáchal dobrovolně, byl zavražděn. Lidská těla byla na místech činu nalezena v obřadních polohách.

Tato úmrtí bohužel nebyla poslední, v roce 1995 bylo nalezeno šestnáct těl, jejich poloha také naznačovala účast v obřadu, protože byly nalezeny ve tvaru hvězdy. Jednalo se o třináct členů a jejich tři děti, účast všech opět nebyla dobrovolná. Roku 1997 byla zaznamenána poslední masová rituální sebevražda spojována s Řádem slunečního chrámu, při níž zemřelo pět osob. Všechny tyto činy byly členy vnímány jako „tranzit“ do jiného a lepšího světa, doprovázeny vraždami zrádců a nepřátel Řádu.

Co se týče vlivu a důsledků, ani u této sekty se moc lišit nebudou. Opět byla ve společnosti vyvolána debata o bezpečnosti sekt a nových náboženských hnutí a o svobodě těchto náboženství. Zdůrazněna byla především potřeba zpřísnění dohledu a kontroly nad podobnými organizacemi, vliv nebezpečí manipulace a zneužívání lidí. Události vyvolaly velkou pozornost médií a staly se jednou z největších tragédií spojených s náboženskými sektami v Evropě v 90. letech.⁵⁹

⁵⁹ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženství a násilí*. Religionistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-2861-5. s. 119.-129.

3.4. Vraždy pod psychickým nátlakem a manipulací Charlese Mansona

Charlieho rodina (Rodina) může být některými považována spíše za kult, ale její počátky jsou přičítány satanismu, takže je podle mě patřičné ji zařadit do této kapitoly.

Tato komunita má na svědomí sedm lidských životů, včetně známé herečky Sharon Tateové (1943-1969). Vraždy byly vykonávány členy na Mansonův příkaz. Charles Milles Manson se narodil roku 1934 v Cincinnati ve státě Ohio. Příznivci mu přisuzovali nadpřirozené schopnosti a velkým plusem byly také jeho životní zkušenosti, například byl několikrát odsouzen a ve vězení strávil polovinu jeho života, což velice obdivovali. V tomto čase se vzdělával v oborech psychoterapie, magie a hypnózy. Jedná se o jedno z největších a nejznámějších jmen vůdců sekt.

Satanismus nebyl jedinou inspirací jeho filozofie a ideologie, příklad si dále také bral z nauk Scientologické církve, hnutí hippies, rasismu a různých konspiračních teorií. Zrození Rodiny nastalo na jaře roku 1967 v Kalifornii, fungovala až do roku 1969, kdy došlo ke zmíněným vraždám a následnému zatčení členů. Tato komunita nikdy nedosahovala většího počtu než 35 členů, jednalo se o úzké seskupení lidí, kteří spolu bydleli, žili, cestovali a nikdy nevydrželi na jednom místě moc dlouho.

Co se specifikace členů týče, jednalo se především o mladé lidi, zejména ženy, které si Manson získával a ovládal na základě drog a jeho osobnosti. Sestavil tzv. „seznam prasat“, ve kterém uvedl osoby, které odsoudil ke smrti. Na tomto seznamu se nacházela také později zavražděná herečka a manželka slavného režiséra Romana Polanského, Sharon Tateová.⁶⁰ Jeho cílem bylo především rozpoutat rasovou válku apokalyptických rozměrů, také známou jako „Helter Skelter“, ve které jeho komunita přežije a bude vést svět.⁶¹

⁶⁰ JEDLIČKA, Miloslav. Kriminalistika.eu. *Charles Miller Manson*. [online]. [cit. 2024-02-18]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/manson/mason.html>

⁶¹ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženství a násilí*. Religionistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-2861-5. s. 252.-255.

K prvním vraždám mělo dojít už koncem roku 1968, ale v té době z nich Rodina nebyla podezírána.

31. července 1969 bylo strážníky policie v Los Angeles nalezeno první tělo, obětí se stal hudebník Gary Hinman, osudným se mu staly četné bodné rány a následné vykrvácení v jejich důsledku. Později bylo zjištěno, že zemřel již několik dnů před nalezením jeho těla. Zajímavostí bylo, že byl na stěně v obýváku na místě činu nalezen nápis „political piggy“, neboli politické prase, který byl napsán krví oběti. Ze strany Rodiny se jednalo o čin, kterým měli vyšetřovatele svést z jejich stopy a namířit ji na Černé pantery – radikální levicovou afroamerickou organizaci, jednalo se totiž o jejich heslo. Důvod výběru této oběti byl finanční, přesněji 21 tisíc dolarů, které od něj měli tři členové získat na příkaz Mansona.

Další brutální útok nastal 9. srpna 1969, ani zde se i přes první domněnky nejednalo o útok náhodný. Dům, ve kterém došlo osudného dne k vraždám totiž před Polanskim vlastnil hudební producent Terry Melcher, který Mansona a jeho tvorbu odmítnul. Když jednoho dne Manson v domě uviděl herečku Sharon Tate, natolik ho okouzila, že si ji vytipoval jako svou další oběť. Ještě před vstupem do domu potkali členové na pozemku Stevena Parenta, ten se toho večera stal jejich první obětí, bohužel je totiž viděl, a tak jej zavraždili. Osudným se mu staly čtyři střely do břicha a hrudi. V domě s herečkou byli i tři její přátelé – Jay Sebringem, slavný kadeřník; Abigail Folger, přítelkyně Wojciecha Frykowského, také přítomného scénáristy polského původu. Manžel Sharon byl na pracovní cestě v Londýně, takže se tohoto incidentu, stejně jako Charles Manson, neúčastnil. Druhou obětí tohoto večera se stal Sebring, zemřel na jednu střelnou ránu a sedm bodných ran. Poté vrazi – Susan Atkins, Linda Kasabian, Tex Watson a Patricia Krewinkel zavraždili Frykowského, kterému se podařilo uniknout na verandu, kde následně utrpěl 51 bodných ran, kterým nakonec bohužel podlehl. Další obětí, které se podařilo skoro uniknout byla Folgerová, tu dostihli až na příjezdové cestě, kde byla opět ubodána k smrti, později bylo v jejím těle napočítáno 28 bodných ran. Na konec řádění si nechávali právě herečku Sharon Tate, která veškeré události sledovala a prosila o život. Ani nad ní se ale nikdo nesmiloval, i přesto, že měla chvíli před porodem. Vrazi jí zasadili 16 bodných ran nožem a nepřežila ona

ani její nenarozené dítě. Jako při incidentu předchozím, i zde napsali na zeď krví Sharon „pig“, neboli „prase“ z obdobného důvodu.

Posledním počínáním komunity byla jen o den později další brutální vražda dvou obchodníků. Oběťmi se stali manželé Rosemary LaBianca a Leno LaBianca. Co bylo rozdílné od předešlých dvou incidentů bylo to, že zde byl fyzicky přítomen i Charles Manson. Počínání v domě Sharon Tateové dle něj totiž nebylo dostatečně hrůzné. Při samotném vraždění již však osobně na místě činu nebyl. Ani zde pachatelé modus operandi nezměnili a oběti ubodali, následně napsali na stěny jejich domu krví nápisy.

Manson a jeho Rodina byli zatčeni v říjnu 1969 a soudní proces s nimi započal v červnu 1970. V lednu 1971 byli Manson a další čtyři členové shledáni vinnými a odsouzeni k trestu smrti. Stát Kalifornie poté v roce 1972 trest smrti zrušil, a tak se jejich trest změnil na doživotní odnětí svobody.⁶² Charles Milles Manson zemřel po necelých 50 letech ve vězení 19. listopadu 2017 na rakovinu jater.⁶³

Charlieho Rodina měla velmi rozsáhlou mediální pozornost a stala se jakýmsi symbolem stinné stránky hippies minulých let. Vraždy a kontroverze okolo nich pouze zdůraznily a upozornily na nebezpečí psychické manipulace a extremismu v sektářských skupinách, dále také na tlak, který je neustále vyvíjen ze strany vůdců na své stoupence. Tento případ je obecně jedním z nejznámějších případů masových vražd v moderní historii spojený se sektářstvím a celkově lze říci, že trvale poznamenal americkou kulturu i celkové vnímání sekt jako bezpečnostního rizika společností napříč celým světem.⁶⁴

⁶² MANSON, Charles; EMMONS, Nuel. *Manson in his own words*. Grove Press, 1986. ISBN 0-8021-3024-0.

⁶³ Pallegar Law, P.A., *The Death of Charles Manson*. [online]. 2023 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.pallegarlawfirm.com/the-death-of-charles-manson.html>

⁶⁴ VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženství a násilí*. Religionistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017. ISBN 978-80-246-2861-5. s. 252.-255.

ZÁVĚR

Bakalářská práce se zabývala sektářstvím a sektami z pohledu oboru sociální patologie se zaměřením na analýzu sektářství jako jevu, který má dopad jak na jednotlivce, tak na obecnou společnost. Práce byla rozdělena do několika kapitol, ve kterých byla systematicky zkoumána problematika sektářství ve snaze čtenáře a veřejnost s ní seznámit a také poukázat na bezpečnostní rizika s ní související.

První kapitola obsahovala definice hlavních a klíčových pojmů pro tuto práci. Byly jimi v první řadě pojmy sociální patologie, sociální deviace a sociálně patologické jevy.

Kapitola druhá se obecně věnovala charakteristice sekt a navázala v její první části na definici důležité terminologie. Zde se jednalo o pojem sekta, který byl dále odlišen od pojmu kult a v neposlední řadě byla také věnována pozornost stručné charakteristice náboženství a právní úpravě této problematiky. Důležitou součástí kapitoly byla identifikace faktorů a příčin sektářství, které jsou stěžejní pro návrh opatření a prevence. Zohledněna byla nebezpečnost sekt, jejich bezpečnostní rizika, o kterých je nutno veřejnost informovat a způsoby odloučení jedince od nich. Po krátké zmínce o psychologii vůdců sekt byla popsána organizace sektářských skupin. Poslední a nejrozsáhlejší tematikou druhé kapitoly bylo rozdělení sekt dle autora Prokopa Remeše s následným představením jejich jednotlivých nejznámějších zástupců. U každé sekty byl popsán vznik, přiblížení jejich učení, tradic a zohlednění kontroverzních názorů a bezpečnostních rizik.

Třetí a poslední kapitola byla věnována medializovaným a známým událostem, které ve společnosti zasely pocit nejistoty, strachu a nedůvěry v sektářské skupiny a nová náboženská hnutí napříč celým světem. Jednalo se o incidenty, které v minulosti poutaly velkou pozornost veřejnosti a dodnes se jedná o jedny z nejtragičtějších případů. V každé podkapitole byl čtenář krátce uveden do vzniku konkrétní sekty, se kterou se tato událost pojí, seznámen s jejím vůdcem a okolnostmi předcházejícími jejich počínání. Na závěr byly nastíněny následky těchto hrůzných činů pro společnost.

Sektářství může pro každého znamenat něco jiného, pro někoho je jevem spojeným s životním naplněním a pro dalšího tématem plným obav a předsudků. Není proto možné tento pojem zařadit pouze do jevů negativních, jelikož spousta těchto skupin ve svých učeních ke světu a životu přistupovalo pozitivně a až v průběhu času začaly vykazovaly známky skupin nebezpečných, které byly nakonec schopny páchat tyto činy plné násilí. Sektářství tedy nemusí být v každém případě nutně jevem sociálně patologickým. Jedná se pouze o jev velice komplexní, který formuje naši společnost a ovlivňuje jedince v ní se nacházející v různých sférách života. Je proto žádoucí, aby docházelo k potřebné vzdělanosti veřejnosti v této problematice, a to především její informovaností.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné zdroje

ABGRALL, Jean-Marie. *Mechanismus sekt.* Praha: Karolinum, 2000, 254 s. ISBN 80-7184-774-7.

CANTELMÍ, Tonino a CACACE, Cristina. *Černá kniha satanismu: psychosociální aspekty vlivu na mladou generaci.* Orientace (Karmelitánské nakladatelství). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008, 158 s. ISBN 978-80-7195-220-6.

COWAN, Douglas E. a BROMLEY, David G., VOJTÍŠEK, Zdeněk (ed.). *Sekty a nová náboženství.* Přeložil Jan AUSKÝ. Praha: Grada, 2013, 224 s. ISBN 978-80-247-3163-6.

ENROTH, Ronald M. *Průvodce sektami a novými náboženstvími.* Přeložil Milan KOLDINSKÝ. Praha: Návrat domů, 1994, 181 s. ISBN 80-85495-29-5.

FISCHER, Slavomil a Jiří, ŠKODA. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení. 2., rozš. a aktualiz. vyd.* Psyché (Grada). Praha: Grada, 2014, 232 s. ISBN 978-80-247-5046-0.

GOJOVÁ, Vendula. *Sociální patologie.* Ostravská univerzita v Ostravě: Ostrava, 2013, 135 s. ISBN 978-80-7464-369-9.

HAMPLOVÁ, Dana. *Náboženství a nadpřirozeno ve společnosti: mezinárodní srovnání na základě empirického výzkumu ISSP (International Social Survey Programme).* Sociological papers. Praha: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2000, 60 s. ISBN 80-85950-79-0.

HOFERKOVÁ, Stanislava; Blahoslav, KRAUS; Václav, BĚLÍK. *Sociální patologie a prevence pro studenty učitelských oborů.* Gaudeamus, 2017, 146 s. ISBN 978-80-7435-686-5.

KRAUS, Blahoslav a Jolana, HRONCOVÁ. *Sociální patologie.* Gaudeamus, 2007, 325 s. ISBN 978-80-7041-896-3.

MOYANO, Antonio Luis. *Sekty - skrytá hrozba současnosti.* Frýdek-Místek: Alpress, 2011, 165 s. ISBN 978-80-7362-882-6.

MÜHLPACHR, Pavel. *Sociální patologie.* 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2001, 104 s. ISBN 80-210-251.

PORTERFIELD, Kay Marie. *O sektách.* Linka důvěry. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997, 173 s. ISBN 80-7106-233-2.

REJZEK, Jiří. *Český etymologický slovník*. 2., nezměn. vyd. Voznice: Leda, 2012, 752 s. ISBN 978-80-7335-296-7.

REMEŠ, Prokop, *Nahá žena na střeše: psychoterapeutické aspekty biblických příběhů*. Praha, Portál, 2004, 197 s. ISBN: 80-7178-921-6.

SOVÁK, Miloš. *Nárys speciální pedagogiky*. 4. upravené vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980, 231 s.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Psychopatologie pro pomáhající profese: variabilita a patologie lidské psychiky*. Praha: Portál, 1999, 444 s. ISBN 80-7178-214-9.

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Nová náboženství a násilí*. Religionistika. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017, 285 s. ISBN 978-80-246-2861-5.

Elektronické zdroje

Centrum dianetiky a scientologie Praha. *Co je scientologie*. [online]. 2024 [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: <https://dianetika.cz/o-nas/co-je-scientologie/>

Církev Ježíše Krista Svatých posledních dnů, *O nás* [online]. 2024, 2021-04-06 [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://cz.cirkevjezisekrista.org/about>

Církve a sekty: terminologie. *Tichý koutek* [online]. 2013, 15.10.2013 [cit. 2024-01-27]. Dostupné z: <https://www.tichy-koutek.cz/cirkve-a-sekty-terminologie/>

DANNEELS, Godfried. *Vira.cz. New Age - náboženství bez Boha*. Karmelitánské náboženství. [online]. [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: <https://www.vira.cz/texty/knihovna/kapitoly/new-age-nabozenstvi-bez-boha>

DAVIES, Douglas J. *The Mormon culture of salvation*. Routledge, [online]. 2018. [cit. 2024-02-11] Dostupné z: https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=awTFDwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=mormons&ots=PQwT6X98gP&sig=D7z3oOU6_vxGU5_t45SyXqsCMF0&redir_esc=y#v=onepage&q=mormons&f=false

Haré Kršna mahámantra. *Prabhupād Bhavan ISKCON Brno* [online]. [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://bhavan.cz/uceni/hare-krsna-mahamantra>

HORA, Ladislav. Náboženství. *Sociologická encyklopedie* [online]. Sociologický ústav AV ČR, 2020 [cit. 2024-01-28]. Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Náboženstv%C3%AD>

HORYNA, Břetislav, *Religionistická encyklopedie. New Age*. [online] Sociologický ústav AV ČR, 2021 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: [https://rg-encyklopedie.soc.cas.cz/index.php/New_Age_\(JKI-K\)](https://rg-encyklopedie.soc.cas.cz/index.php/New_Age_(JKI-K))

HORYNA, Břetislav, *Religionistická encyklopedie. Nová náboženská hnutí*. [online] Sociologický ústav AV ČR, 2021 [cit. 2024-26-3]. Dostupné z: [https://rg-encyklopedie.soc.cas.cz/index.php/nová_náboženská_hnut%C3%AD_\(JKI-K\)](https://rg-encyklopedie.soc.cas.cz/index.php/nová_náboženská_hnut%C3%AD_(JKI-K))

INTROVIGNE, Massimo. *Bitter Winter. The Order of the Solar Temple. 3. Joseph Di Mambro and Luc Jouret*. [online]. 2021, 27.12. 2021 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://bitterwinter.org/solar-temple-3-joseph-di-mambro-and-luc-jouret/>

ISKCON, Mezinárodní společnost pro vědomí Krišny. Zakladatel áčárja Šrí Šrímad A. Č. Bhaktivédánta Svámí Prabhupáda *O hnutí* [online]. 2024 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <http://www.harekrsna.cz/o-hnuti>

JEDLIČKA, Miloslav. *Kriminalistika.eu. Charles Miller Manson*. [online]. [cit. 2024-02-18]. Dostupné z: <https://kriminalistika.eu/muzeumzla/manson/mason.html>

JUSTOŇ, Zdeněk; PAPOUŠEK, Dalibor; R. NEŠPOR, Zdeněk, ed. *Sociolingvistická encyklopedie. Mytologie*. [online]. Sociologický ústav AV ČR, 2017 [cit. 2024-01-28] Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Mytologie>

Multimediaexpo.cz, *Otevřená encyklopedie. New Age*. [online]. 2013, 21.7. 2013 [cit. 2024-02-13]. Dostupné z: http://www.multimediaexpo.cz/mmecz/index.php/New_Age

Najdi pomoc. *Psychologie - sekty*. [online]. 2024 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.najdipomoc.cz/clanky/slovník-pojmu/psychologie/psychologie---sekty/>

ONDRÁČKOVÁ, Dominika J. Ministerstvo vnitra České republiky. *Sekty a nová náboženská hnutí - bezpečnostní hrozba?* [online]. 2024 [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/sekty-a-nova-nabozenska-hnuti-bezpecnostni-hrozba.aspx>

OPATRŇY, A.: *Sekty jako pastorační problém i úkol*. Orientace v pastoraci a některé zkušenosti. [online]. [cit. 2024-02-09]. Dostupné z: http://www.knihovna.net/KNIHA/0063_t.htm

Pallegar Law, P.A., *The Death of Charles Manson*. [online]. 2023 [cit. 2024-02-22]. Dostupné z: <https://www.pallegarlawfirm.com/the-death-of-charles-manson.html>

Parlament České republiky, Poslanecká sněmovna. *Listina základních práv a svobod*. [online]. [cit. 2024-02-09] Dostupné z: <https://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

REMEŠ, Prokop. Prokop Remeš, *Psychoterapie, náboženství a spiritualita* [online]. [cit. 2024-02-11]. Dostupné z: <https://www.prokop-remes.cz>

ROCHFORD, E. Burke. *Hare Krishna Transformed*. [online]. NYU Press, 2007. [cit. 2024-02-12] Dostupné z:

https://books.google.cz/books?hl=cs&lr=&id=HiD5Enrerv0C&oi=fnd&pg=PP10&dq=hare+krishna&ots=7uQIRT8_p8&sig=1wU5zypisFLQQw0ESQXdaiBTn78&redir_esc=y#v=onepage&q=hare%20krishna&f=false

Tm. *A personalized journey to inner peace, clarity, & wellness*. MAHARISHI FOUNDATION INTERNATIONAL. [online]. 2023 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: <https://us.tm.org/en-us/>

VESELÁ, Karolina; NERADOVÁ, Martina a spol., HKS, [online], 2012 [cit. 2024-02-12]. Dostupné z: https://www.hks.re/wiki/hare_krsna_2012

VODÁKOVÁ, Alena. Kult. *Sociologická encyklopedie*. [online]. Sociologický ústav AV ČR, 2017 [cit. 2024-01-27] Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Kult>

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Náboženská východiska holotropní terapie* [online]. [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: http://www.zvojtisek.cz/dokumenty/clanky/nabozenska_vychodiska_holotropni_terapie.pdf

VOJTÍŠEK, Zdeněk. Náboženský infoservis. *Šóko Asahara popraven*. [online]. 2018, 7.7. 2018 [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://info.dingir.cz/2018/07/soko-asahara-popraven/>

VOJTÍŠEK, Zdeněk. *Svatyně lidu: Tragédie pozemského ráje* [online]. 2008 [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: [http://www.zvojtisek.cz/dokumenty/clanky/svatyne_lidu_\(11_2008\).pdf](http://www.zvojtisek.cz/dokumenty/clanky/svatyne_lidu_(11_2008).pdf)

Werner, Karel. *Religionistická encyklopedie. bhakti*. [online]. Sociologický ústav AV ČR, 2021 [cit. 2024-01-29] Dostupné z: [https://rg-encyklopedie.soc.cas.cz/index.php/bhakti_\(Hind\)](https://rg-encyklopedie.soc.cas.cz/index.php/bhakti_(Hind))

Zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech. *Zákony pro lidi*. [online]. [cit. 2024-02-09] Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-3>